

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิชญ์โลโก ในการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ ในการบริหารภาครัฐใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยได้นำเสนอเนื้อหาที่สำคัญในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครอง
- 2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- 2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่
- 2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแนวพุทธ
- 2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับทศพิธราชธรรม
- 2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาครัฐใหม่ตามแนวทางทศพิธราชธรรม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครอง

ย้อนกลับไปในสมัยกรีกโบราณเมื่อราว 300-500 ปี ก่อนคริสต์ศักราช (ancient Greek) ถือเป็นแหล่งสืบคันเรื่องของการศึกษาเดี่ยวกับการเมืองและรัฐ เนื่องจากเป็นแหล่งกำเนิดนักประชัญญาทางด้านการเมืองหรือเรียกว่า นักปรัชญาการเมืองที่สำคัญของโลกได้แก่ เพลโต (Plato, 427-347 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของวิชาทฤษฎีการเมือง และอริสโตเตลล์ (Aristotle, 384-322 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ผู้ถือว่าเป็นบิดาของวิชาการรัฐศาสตร์ ตะวันตก แนวความคิดที่สำคัญของนักปรัชญาการเมืองกรีกโบราณทั้งเพลโต และอริสโตเตลล์นั้น มุ่งพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมนุษย์กับรัฐในแง่คิดปรัชญาการเมือง (political philosophy) ด้วยการมองปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น การแสดงหาความยุติธรรม และรูปแบบของการปกครองที่ดี โดยมีการกิจหลักพื้นฐานหรือที่เรียกว่าเจตจำนงค์อันเป็นเป้าหมายทางการเมือง ของรัฐและรัฐบาลคือ การสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีแก่ประชาชนในรัฐ

ผลงานตามแนวคิดของเพลโต pragmata ในงานเขียนอันโด่งดังเรื่อง “อุตมรัฐ (Republic)” ซึ่งกล่าวถึงรูปแบบการปกครองตามอุดมคติที่จะต้องปกครองด้วย นักประชัญญาผู้ทรงความรู้ และคุณธรรมกล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความรู้สูงและรักความยุติธรรม ที่เรียกว่า “ราชาประชัญญา”

(philosopher king)" และอุดมรัฐนั่นเองจะเป็นเครื่องมือที่แก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับพุทธิกรรมทางการเมืองของมนุษย์และสถาบันทางการเมือง เพลโตเชื่อว่า มนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อร่วมกันทำความดี โดยหน้าที่สำคัญที่สุดของรัฐก็คือการส่งเสริมให้มนุษย์มีคุณธรรมความดี (virtue) และมีความสุข (happiness) และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวรัฐจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายและสถาบันทางการปกครอง กฎหมายมีไว้เพื่อให้บุคคลประกอบความดี ละเว้นความชั่ว ส่วนสถาบันการปกครองนั้นมีไว้เพื่อเป็นส่วนส่งเสริมให้การใช้กฎหมายนั้นเป็นไปได้ รัฐในทศนะของเพลโตจึงเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ (Imperfection of Human Nature)

ส่วนอริสโตเตลล์ ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์แสวงหารูปแบบการปกครองที่เหมาะสมจากรัฐบาลต่าง ๆ ที่ตนได้สังเกตการณ์ซึ่งแตกต่างกันไปตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และอุดมการณ์ทางการเมืองของแต่ละรัฐ รวมทั้งได้สันทนาแลกเปลี่ยนความรู้จากนักประชัญญาอย่างอื่นผลงานสำคัญในเรื่องการปกครองของเขากล่าวไว้ในหนังสือชื่อ "การเมือง (Politics)" ในหนังสือเล่มนี้ อริสโตเตลล์เชื่อว่ามนุษย์ในสภาพธรรมชาติไม่สามารถช่วยเหลือตันเองได้ และความต้องการของมนุษย์จะไม่อาจบรรลุได้โดย อันหมายความว่าชีวิตมนุษย์ไม่อาจสมบูรณ์ได้หากมิได้อยู่ในนครรัฐ และระบบการเมือง ระบบการเมืองและมนุษย์จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และกฎหมายหรือกฎหมายรัฐธรรมนูญเมื่อประกอบกับองค์กรรัฐบาลแล้ว จะยังผลให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเสมอภาคทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรม

การปกครองที่ดีโดยเฉพาะในส่วนท้องถิ่น ผู้แทนหรือผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ที่สอดคล้องกับหลักการปกครองที่ดีตั้งที่เพลโต และอริสโตเตลล์ได้กล่าวมาแล้ว โดยการบริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม และประการสำคัญเป็นการป้องกันมิให้เกิดการแทรกแซงระบบการพิจารณา และการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และเป็นเครื่องประกันว่า บุคคลต่างๆ ไม่ว่า ข้าราชการ พนักงานของรัฐ ลูกจ้างหน่วยงานราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นต้องได้รับการพิทักษ์ และความคุ้มครองภายใต้ "ระบบคุณธรรม" โดยมุ่งเน้นถึงการทำให้การเมืองท้องถิ่นมีความโปร่งใส ให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือข้าราชการท้องถิ่นในทุกภาคส่วน จะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยผู้นำเหล่านี้จะต้องให้การบริหารงาน โดยใช้ระบบคุณธรรม (Merit System) ให้เกิดการบริหารงานบุคคลในองค์กรที่อยู่บนบรรทัดฐานของการปกครองที่ดี (Good Governance) ที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบคุณธรรมจริยธรรม และมุ่งเน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน ในพื้นที่เป็นสำคัญ (วุฒิสาร ตันไชย, 2552)

แนวคิดทางการเมืองการปกครองทั่วไป (<https://www.gotoknow.org/posts/450052>) ของแต่ละสำนักที่เสนอแนวคิดออกแบบ บางครั้งจะก่อให้เกิดอิทธิพลที่อยู่เหนือจิตใจชนในกลุ่มต่างๆ บางครั้งรุนแรง ขัดแย้ง ต่อสู้กัน จนเกิดความเสียหาย แบ่ง派系 แบ่งฝ่าย แบ่งพวกกันมากต่อมากแล้ว เจ้าลัทธิหรือนักปรัชญาเจ้าของทฤษฎีเอง ก็พยายามปรับปรุงแก้ไขแสวงหา

แนวคิดวิธีการที่ดีที่สุด แต่ถึงกระนั้นก็มีแนวความคิดที่ขัดแย้งกันอยู่ เพราะ ความคิดทาง การเมืองนั้นเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเริ่มตระหนักรึความสัมพันธ์ที่เขามีต่อรัฐ และรัฐมีต่อเขาหรืออีก นัยหนึ่ง ความสัมพันธ์ในแบบที่ว่าบุคคลต้องปฏิบัติอย่างไรต่อรัฐ และรัฐจะปฏิบัติอย่างไรต่อบุคคล ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับรัฐ หรือรัฐบาลหรือผู้นำที่มีผลกระทบต่อผู้ ออยู่ได้การปกครอง ด้วยเหตุนี้เองที่พิธาราชธรรมจึงถือเป็นหัวใจที่สำคัญของการปกครอง และ มีหลักการที่ชัดเจนในการเห็นยิ่วยังการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม

แนวคิดทางการปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนาจึงมุ่งเน้นการปกครองแบบ ธรรมชาติป่าโดยในหลักการปกครอง 3 ประเภท คือ อัตตาธิปไตย ธรรมชาติป่าโดย และโลกาธิปไตย เพื่อใช้เป็นหลักของความดี ความถูกต้อง ความเสมอภาค ใช้เป็นหลักในการปกครอง เพื่อให้ สังคมส่วนรวมมีความเป็นปกติสุข ไม่มีการแบ่งพระคร แบ่งพวก หรือชนชั้นวรรณะ สิ ผิว ชาติ ตระกูล มีความสมานฉันท์ และคุ้มครองสิทธิของบุคคลทั่วไปให้ได้รับความเป็นธรรม ความเสมอ ภาคทางสังคมเท่าเทียมกัน หลักการปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนาจึงยึดหลักการ ปกครองทางสายกลาง อหิงสา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ยึดหลักความถูกต้อง เป็นหลักคือ หลักธรรมชาติป่าโดยนั้นเอง โดย พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมที่ดีต้องมีกฎกติกา และคนในสังคมต้องรักษากฎกติกานั้น ด้วยความเสมอภาค และได้รับ ความยุติธรรมทางกฎหมายเท่าเทียมกันพระ ฉะนั้น ความมีศีล และรักษาะเบียบวินัยเสมอ กันจึงถือเป็นหัวใจที่สำคัญของการปกครองที่ดี ซึ่งการปกครองที่ดีจะมุ่งเน้นในการปกครอง 3 ระดับ (<http://psiba.blogspot.com/2012/03/political-science-in-buddhist-approach.htm>) คือ

1. ระดับตน หมายถึงระดับตนเอง คือ ควบคุมรักษาตนเอง
2. ระดับกลาง หมายถึงระดับคนอื่น คือ สมาคม องค์กร ในการปฏิสัมพันธ์
3. ระดับสูง หมายถึงระดับสังคม ประเทศชาติ นานาชาติ และระดับโลก คือ มนุษยชาติ ทั้งมวล ให้ได้รับประโยชน์ และความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

1. ระดับตนเอง คือ ระดับเป็นตน ในการรักษาควบคุมพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา และใจของตนเองให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สะอาดบริสุทธิ์จากความไม่ดีทั้งหลาย โดยการ ประพฤติ ภายใต้ระเบียบทั่งคับที่จะต้องลงทะเบียน ไม่ล่วงละเมิด และฝึกหัดขัดเกลาปฏิบัติตาม หลักการเพื่อบรรลุเป้าหมายคือ ประโยชน์สุขส่วนตนตามลำดับ ตามพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคล พึงยังตนให้มีคุณความดีก่อน จึงควรสอนผู้อื่นภัยหลัง” ยิ่งปกครองควบคุมตนเองให้เป็น คนดีมากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้ตนเองมีความสุขมากยิ่งขึ้นตามลำดับขึ้นของความดีเท่านั้น ทางพระพุทธศาสนาอีกว่า ทำให้ตนเองเกิดบรรจม เป็นผู้มีบุญ คือ ผู้มีความดีในตัวเอง สะอาดทั้ง ทางกาย วาจา ใจ ผ่องใส่จากความเคราะห์มอง คือ ความชั่ว ผลที่ได้รับ คือ ความสุขทั้งกายและ ใจ บรรมีและบุญก่อให้เกิดอัมนาจ ที่เรียกว่า “อิทธิ” เมื่อมีอัมนาจแห่งความดี คือ หิริ และ โถตตปปะแล้ว ก็สามารถปกครองควบคุมรักษาตนเองและคุณอื่นได้ทั้งโลก ตามพุทธภาษิต

ที่ว่า “วีโว อสเตรีย โลเก” มีอำนาจ (พลังแห่งคุณธรรม) ก็เป็นใหญ่ในโลกได้ โดยมีพระวินัยหรือศีล เป็นเครื่องป้องกันคุ้มครองกาย วาจา มีพระธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองรักษาใจ โดยฝากราย วาจาไว้ที่พระวินัย ฝากใจไว้ที่พระธรรม

ระเบียบและวิธีปฏิบัติในการปกครองตนเอง 3 วิธี คือ

1. ศีล ควบคุมภัยว่าจะให้เป็นปกติ ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน
2. สามัช รักษาคุ้มครองจิตให้ดั้งเดิมในความดีงาม
3. ปัญญา ขัดเกลาจิตใจให้เข้าถึงความดีในขั้นที่ละเอียด เพื่อสร้างพลังความคิด ฉลาด รอบรู้

ศีล เป็นกฎระเบียบที่ควบคุมปกครองรักษาพุทธิกรรมทางกายและวาจาที่จะแสดงออกให้เป็นการกระทำและคำพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงต้อง ดีงาม ควบคุมตนเองให้มีบุคลิกภาพ หรือภาพลักษณ์ที่ดีงาม นำการพนับถือ หั้งแก่ตัวเองและคนอื่น ไม่ทำลายตัวเองโดยกิริยาวาจา ที่ไม่เหมาะสม ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนคนอื่นด้วยคำพูดหรือการกระทำกักขะพยายาม คาย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดีในสังคม

สามัช เป็นการปกครอง ควบคุม รักษาจิตใจของตนเอง ให้ปราศจากความชั่ว เป็นจิตที่ดีงาม มีคุณธรรม สะอาด ผ่องใส่จากสิ่งที่ไม่ดี ที่เรียกว่า “กิเลส” คือ ความเคร้าหมายที่มีอยู่ภายในอันเป็นเหตุให้แสดงพุทธิกรรมทางกาย ทางวาจาไม่สูงต้องดีงาม การปกครอง ควบคุม รักษาตัวเองด้วยศีล ตามที่กล่าวข้างต้น ก็เป็นวิธีการควบคุมที่ดี แต่จะดีไม่ตลอดได้ หากจิตใจยังไม่ดี ยังไม่มีการรักษาควบคุมให้มีความดีมาก ความชั่วน้อย ฉะนั้น เมื่อรักษาภัยวาจาแล้ว จึงต้องรักษาจิตด้วย

ปัญญา ความรู้รอบถึงสิ่งที่มือทิพลอันเป็นต้นตอที่ทำให้แสดงพุทธิกรรมทางกาย วาจา และใจในทางที่ไม่พึงประสงค์ คือ กิเลสหรืออกุศลമูล ได้แก่ โลภะ โถะะ โมะะ แล้วพยายามขัด ขัดเกลาจิตใจที่ละน้อยๆ จนหมดไปในที่สุด แต่ละขณะจะติดกีดปัญญาไว้ทันกิเลส สามารถลดลงได้ที่ละน้อยๆ นั้น เป็นการปักป้อง คุ้มครอง รักษาตัวเราเองให้เข้าถึงความดีที่สูงขึ้นตามลำดับ มีแต่สิ่งที่ดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่มีพุทธิกรรมใดที่จะเป็นสิ่งชั่วร้ายหรือแม้แต่จะคิด

2. ระดับคนอื่น คือ ระดับปฏิสัมพันธ์ในการควบหาสามาคบซึ่งกันและกันในระดับองค์การ หน่วยงาน และสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการปกครอง การศึกษา ศาสนา และสันทานาการ เป็นต้น การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น จะก่อให้เกิดอำนาจการต่อรองในผลประโยชน์ อย่างโดยย่างหนึ่งให้เกิดขึ้นเสมอ ฝ่ายที่มีพลังหรืออำนาจเหนือกว่าก็จะควบคุมหรือบังคับ ครอบงำให้คนอื่นยอมตาม และได้รับประโยชน์มากกว่า ในกรณีเช่นนี้ ฝ่ายที่เสียเปรียบจะได้รับ ความทุกข์ ความเดือดร้อน อันเกิดจากการถูกปกครองโดยไม่เป็นธรรม ฝ่ายที่ได้เปรียบก็จะดีใจ เหลิงในอำนาจ และจะหาทางเอาเปรียบนุ่มคลื่นที่อยู่ใต้อำนาจมากขึ้น จนกลายเป็นความเคยชินในการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ แต่ถ้าหากนุ่มคลื่นนี้ได้รับการฝึกหัดขัดเกลาตามหลักการปกครองที่ดี โดยการควบคุม และรักษาตนเองตามแนวทางพระพุทธศาสนา ผลของการ

ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนั้นจะก่อให้เกิดความพอใจทั้ง 2 ฝ่าย ผู้ที่ยอมให้ก็ยอมด้วยความพอใจ ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็พอใจ คือ ประสานประโยชน์กันทั้ง 2 ฝ่าย ผลประโยชน์ลงตัว เป็นที่ยอมรับ ได้ ถือว่าถูกต้องชอบธรรม บรรลุเป้าหมายคือ ประโยชน์สุขร่วมกัน

3. ระดับสังคม ซึ่งเป็นระดับสูง ได้แก่ ระดับสังคมโดยกว้าง เช่น ระดับประเทศชาติ นานาชาติ ระดับโลก หรือมนุษยชาติทั่วโลก ให้ได้รับประโยชน์ และความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม

พระพุทธศาสนาจึงเปรียบเสมือนรากแห่งความเป็นชาติ และเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งทางด้าน สังคม วัฒนธรรม และการเมือง (<http://www.oknation.net/blog/salid/2009/09/23/entry-4>) โดยหลักคำสอนของ ทางพระพุทธศาสนา มีอยู่มากมาย และจำแนกออกเป็นหลายหมวดหมู่ แต่ละหลักคำสอนหรือ หมวดหมู่ มีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายเหตุ และผล ในทางที่การแก้ปัญหาแต่ละปัญหา ซึ่งประเทศไทย มีการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แนวคิดทางการ ปกครองบ้านเมืองเป็นรูปแบบประชาธิปไตยโดยอาศัยหลักที่สำคัญ 5 ประการคือ อำนาจ อธิปไตยของปวงชน เสรีภาพของบุคคล ความเสมอภาค หลักนิติธรรม และรัฐบาลมาจากการ เลือกตั้งของประชาชน หากผู้นำประเทศขาดซึ่งคุณธรรม และจริยธรรม การได้มาซึ่งอำนาจ ทางการเมือง และการใช้อำนาจทางการเมืองของผู้นำประเทศก็ต้องใช้วิธีการทุกช่องทางที่จะทำ ให้ตนได้มาซึ่งอำนาจ แต่ในทางที่เป็นจริงแล้วในสังคมไทยดังแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้นำประเทศ ทุกคนล้วนมีการใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาประกอบการกำหนดนโยบาย และถือ ปฏิบัติน้อยบ้างมากบ้างตามแต่ลักษณะของผู้นำ ซึ่งองค์พระประมุขของประเทศก็ยังใช้แนวทาง พระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามแต่การขึ้นครองราชย์ ด้วยพระราชดำรัส ที่ว่า “เรจาครองแผ่นดินโดยธรรม” และยึดหลักพิศราษฎร์ ในการดูแลบ้านเมืองในฐานะ พระประมุขของประเทศ ในส่วนของผู้นำประเทศ แนวคิดที่ประกาศออกมายังการเมืองนั้นจะมี การสอดแทรก และยึดหลักธรรมของศาสนาควบคู่ไปด้วยเสมอตั้งแต่แนวโน้มโดยรวมของรัฐบาล และการบริหารประเทศ เช่น เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต หลักธรรมาภิบาล เป็นต้น จะเห็นได้ว่า จากอดีตสู่ปัจจุบันการปกครองมักจะดำเนินตามแนวทางศาสนา ซึ่งสอดแทรกอยู่ในขั้นตอนการ ปฏิบัติเสมอ ทศพิธราชธรรม จึงมีส่วนสำคัญในการสร้างหรือทำให้การเมืองการปกครองมีความ ยุติธรรมมากยิ่งขึ้นดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การปกครองจึงถือเป็นหลักสำคัญที่จะนำพาให้รัฐ และสังคมก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่ดี และการบริหารก็จะเป็นเสมือนหนึ่งหัวใจหลักของการนำพาให้รัฐก้าวไปสู่อุดมการณ์ของการ ปกครองที่ดี การบริหารจึงเป็นแบบทุกสิ่งทุกอย่างที่จะนำพาสู่ก้าวไปสู่อุดมคติที่สำคัญของการ บริหารจะเห็นได้ว่า วุฒิโวร์ วิลสัน ได้เห็นความสำคัญของการบริหารคือ การบริหารจะต้องแยก ออกจาก การเมือง

การบริหาร สืบเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social Animal) ซึ่งโดยธรรมชาติย่อมอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่อาจมีข้อยกเว้นน้อยมากที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ถ้า การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะหลายระดับ และเรียกแตกต่างกันเป็นต้นว่า ครอบครัว (Family) เพื่อ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) ประเทศ (Country) ประเทศในภูมิภาค (Regional Country) องค์การสหประชาชาติ (United Nations Organization) หรือ ประชาคมโลก (World Community) เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็น ธรรมชาติที่ในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมีการ “การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน หรือ การควบคุมดูแลกันภายใต้กลุ่ม” เพื่อก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความสุข ได้มี วิัฒนาการตลอดมาจนเกิดการรวมกลุ่มกันมากขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐอาจเรียกว่า ผู้บริหาร ขณะที่การดำเนินงาน การปฏิบัติงานหรือ การควบคุมดูแลกันภายใต้กลุ่มของภาครัฐนั้นอาจเรียกว่า การปกครอง การบริหารราชการ การ บริหารราชการแผ่นดินหรือการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นต้น ในเวลาเดียวกัน ย่อมต้องมีการ ดำเนินงาน การปฏิบัติงานหรือการควบคุมดูแลกันภายใต้กลุ่มหรือภายใต้กลุ่ม ด้วยเหตุผล ดังกล่าวมนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการบริหารดังคำกล่าวที่ว่า ที่ใดมีประเทศที่นั่นย่อมมีการ บริหาร

การบริหารจึงมีการพัฒนาการผ่านมาในแต่ละยุคสมัย ตามการเปลี่ยนแปลงของแต่ละ กระบวนการทัศน์ (Paradigm) ซึ่งล้วนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนหรือผู้รับบริการทั้งสิ้น หลักการบริหารที่ดีในแต่ละยุคสมัย ล้วนมุ่งถึงผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการ สิ่งสำคัญคือ จะต้องให้ผู้บริหารเป็นผู้นำพาให้เกิดมิตรภาพของสังคมที่ดี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญจึงต้องกรอบไปด้วย คุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหาร โดยเรียงตามปีเก่า สุดถึงปีล่าสุด เริ่มจากนักวิชาการไทย และตามด้วยนักวิชาการต่างประเทศ (<http://goo.gl/JhP2ZK>) ดังนี้

1. สมพงศ์ เกษมสิน ในปี พ.ศ. 2514 มีความเห็นว่า การบริหารหมายถึง การใช้ ศาสตร์ และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการ จัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) เช่น POSDCORB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สมพงศ์ เกษมสิน ในปี พ.ศ. 2523 กล่าวไว้ว่า การบริหารนิยมใช้กับการบริหาร ราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) และยังให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหาร มีลักษณะเด่นสากลอยู่หลาย ประการดังนี้

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน

4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
 5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มนบุคคล
 6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล
 7. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
 8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
 9. การบริหารไม่มีตัวตน (intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์
3. อนันต์ เกตุวงศ์ ในปี พ.ศ. 2523 ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ
4. ไฟบูล์ ช่างเรียน ในปี พ.ศ. 2532 ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุ และคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
5. ติน ปรัชญพฤทธิ์ ในปี พ.ศ. 2535 มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเสนอนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ
6. วิรัช วิรัชนิภารรณ ในปี พ.ศ. 2545 แบ่งการบริหารตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 หน่วยงานดังนี้
1. หน่วยงานภาครัฐ โดยการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ เรียกว่า การ บริหารภาครัฐ หรือการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะทั่วไป (Public Services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การ รักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชน และประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารของหน่วยงานดังกล่าวเนี้ยเป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (Public or Governmental Organization) ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานของรัฐ (State Agencies) ด้วย ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
 2. หน่วยงานของภาคธุรกิจ การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ เรียกว่า การบริหารธุรกิจ (Business Administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไรหรือแสวงหากำไรสูงสุด (Maximum Profits) ในการทำธุรกิจการค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรมหรือให้บริการ เห็นด้วยอย่างได้ชัดเจนจากการบริหารงานของบริษัท ห้างร้าน และห้างหุ้นส่วนทั่วไป
 3. หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (non-governmental organization) เรียกว่า หน่วยงานเอ็นจีโอ (NGO.) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit Administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งคือ การไม่แสวงหาผลกำไร (Non-Profit) เช่น การบริหารของมูลนิธิ และสมาคม

4. หน่วยงานระหว่างประเทศ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International Organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์กรการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

5. หน่วยงานที่เรียกว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครอง และรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจากบทัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) ซึ่งได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการฝ่ายดินของรัฐสภา คณะกรรมการตีรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เป็นต้น องค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้นถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐ เช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ

6. หน่วยงานของภาคประชาชน การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่ง เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ

7. วิรช วิรัชนิภาวรรณ ในปี พ.ศ. 2545 มีความเห็นว่า การบริหารในฐานะที่ เป็นกระบวนการหรือกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โพสโคร์บ (POSDCORB) เกิดจากแนวคิดของลูเทอร์ กูลิก (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick) ประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ เฮนรี ฟายอล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอค็อก (POCCC)

8. วิทยา ด้านธุรกิจกุล (2546 : 29) ได้ให้ความหมายการบริหารจัดการว่า หมายถึง กระบวนการของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำและ การบังคับบัญชา (Leading) และการควบคุม (Controlling) ทรัพยากรต่างๆ ขององค์การเพื่อ การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

9. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ในปี พ.ศ. 2549 คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์ มาจากภาษาลาติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยการ (direct) การ บริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือ ผู้รับใช้หรือผู้รับใช้รัฐคือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดังเดิมของคำว่า administer หมายถึง การ ติดตามดูแลสิ่งต่างๆ

10. เฮอร์เบิร์ต เอ. ไซมอน (Herbert A. Simon) กล่าวถึงการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

11. เฟรเดอร์ริก ดับบลิว. เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ให้ความหมายการ บริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องการทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการ วิเคราะห์ศึกษาโดยรอบควบ ทั้งนี้เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ ผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

12. ปีเตอร์ เอฟ. ดรัคเกอร์ (Peter F. Drucker) กล่าวว่า การบริหารคือ ศิลปะ ในการ ทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่างๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็น ผู้ทำภาระในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่ เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัสดุอื่นๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัสดุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนับสนุนต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่าย และตอบสนองความพึงใจให้กับสังคม

จากความหมายของนักวิชาการข้างต้น ทำให้ทราบว่า การบริหารได้ถูกนำมาใช้อย่าง แพร่หลายเพื่อวัดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการทำงาน และความสำเร็จของกิจกรรมทุก สิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นนั่นเอง ในการศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ในการนำหลัก ทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่ผู้วิจัยมีมุมมองที่ว่า ในการนำหลัก ทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารงาน ถือเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหาวิกฤติ สังคมได้ โดยที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะของผู้นำที่ประกอบด้วยปัญญา และ คุณธรรม จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เพราะ ผู้วิจัยเชื่อว่า เมื่อผู้นำหรือผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมก็จะเป็นหลักของสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับสังคม และระดับประเทศ ยังเป็นการแก้ปัญหา และ พัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนต่อในการ นำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่

จึงกล่าวได้ว่า ในระบบการปกครองทุกระบบ ย่อมต้องมีการบริหารเป็นหลักที่สำคัญต่อ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกด้าน หลักทศพิธราชธรรมจึงเป็นความไฟแรงของทุก สังคมในการที่จะได้ผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีมาบริหารปกครองบ้านเมือง แม้แต่พระพุทธศาสนา ก็มี ความคิดเห็นว่า ผู้นำนั้นถือเป็นบุคคลสำคัญของการบริหารบ้านเมือง อันจะนำไปสู่ความสงบสุข และความเจริญที่ยั่งยืนให้กับประเทศต่อไป (ไกรฤกษ์ ศิลาม, 2555)

การบริหารโดยใช้หลักพิธาราชธรรมมาใช้ในการบริหารของผู้นำหรือผู้บริหารที่ยึดถือธรรมข้อนี้เป็นหลักใหญ่ในการบริหาร พระพุทธองค์ก็มิได้ทรงเน้นว่า ระบบการบริหารแบบใดดีที่สุด เป็นแต่เน้นว่า ถ้าผู้นำหรือผู้บริหารควรยึดถืออะไรในการบริหารปักครองบ้านเมือง (ปรีชา ช้างขาวยืน, 2540) ซึ่งสิ่งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสคือ การยึดถือธรรมหรือความถูกต้องดีงามเป็นใหญ่ในการตัดสินใจในการบริหารทุกอย่าง จะต้องยึดหลักพิธาราชธรรมหรือหลักธรรมเป็นเกณฑ์การทำนั้นจึงถือว่า เป็นหัวใจที่สำคัญของการบริหารบ้านเมือง

วิถีการบริหารก็นับว่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหาร แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยกลับมีมุมมองที่ว่า ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่สามารถครองตน ครองคน ครองงานได้ เพราะ หัวใจที่สำคัญของการเป็นผู้นำจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งนั้นหมายถึง การบริหารต้องควบคู่ไปกับหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยถือความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ และจะต้องเป็นผู้ที่นั่งอยู่ท่ามกลางใจประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยมองไปถึงเป้าหมายที่สำคัญของการบริหารที่ว่า จะต้องสามารถมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนให้อยู่ดีมีสุขเป็นสำคัญ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นแนวทางในการบริหารประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งค้นพบโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากฐานราก (Grounded Theory) จากการที่พระองค์เสด็จเยี่ยมเยียนราชภาร การพูดปะໄຕถ้ามีปัญหาทุกข์สุขของประชาชนชาวไทยทำให้พระองค์คิดหาหนทางในการช่วยเหลือประชาชนชาวไทย โดยใช้วิธีการทดลองด้วยระยะเวลาที่ยาวนาน เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนจนเกิดเป็นโครงการพระราชดำริ ต่างๆ (สมศักดิ์ ออมรศิริพงศ์, 2551) ซึ่งโครงการต่างๆ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ส่วนราชการของพระองค์ ได้สำเร็จ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องลึกซึ้งครอบคลุมหลักการ และมีติ่งที่สำคัญ โดยมุ่งเน้นไปที่ ความสมดุล และยังยืน สามารถประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีในการบริหารประเทศ

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินใหม่

หลักการบริหารมีความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ได้ส่งผลทำให้สังคมการเมืองเกือบทุกแห่ง ได้เผชิญกับปัญหา สำคัญที่คล้ายคลึงกัน อันได้แก่ การมีรัฐบาลและระบบราชการที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิผล ขาดความยืดหยุ่น ทำงานล่าช้า ไม่ทันกาล เนื่องจากรัฐบาลและระบบราชการในรูปแบบดั้งเดิม ล้วนเป็นกลไกและกระบวนการที่ออกแบบ และกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในบริบทของ สังคมอุตสาหกรรมในอดีต ที่มีการปักครองในระบบประชาธิปไตยโดยตัวแทน เน้นการจัดโครงสร้างอำนาจในแนวตั้ง มีการปฏิบัติงานตามระเบียบและแนวทางที่กำหนดไว้อย่างทึบกุม และมีความเชิงซึ่งกับการดำเนินอยู่ในสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไม่รวดเร็ว แต่เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ซับซ้อน และมีความไม่แนนอนสูง จึงปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ค่อนข้างช้า

การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน จึงเป็นปฏิกรรมยานองตอบต่อสภาวะโลกาภิวัตน์ และปัญหาการขาดประสิทธิผลของการบริหารราชการแผ่นดินในสังคมการเมือง และก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางด้านกระบวนการทัศน์ รูปแบบและวิธีการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐของ ประเทศต่างๆ ไปจากรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินในแบบประเพณีนิยม (traditional public administration model) ที่ได้มีการดำเนินการกันในระบบราชการของหลาย ๆ ประเทศ ไปสู่รูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ (New public administration model) ที่มัก เรียกว่า การบริหารจัดการงานของรัฐตามหลักธรรมาภิบาลหรือมีการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นรูปแบบแนวทางในการบริหารจัดการงานของรัฐในช่วง ปัจจุบัน ที่ได้มีการผสมผสานหลักการ ครอบความคิดหลาย ๆ ประการเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ การนำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ แนวคิดการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ แนวคิดทาง รัฐศาสตร์ร่วมสมัย และการดำเนินการตามหลักกฎหมายมหาชนเข้าไว้ด้วยกัน

อนึ่ง เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินจากมุมในเชิง วิชาการ จะเห็นได้ว่า องค์ความรู้ด้านการบริหารงานภาครัฐ ได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปจาก เดิมในหลายประการ ในที่นี้จึงได้สรุปผล ครอบแนวคิดที่นำเสนอ นานาเส้นทาง ในบทความนี้ เพื่อที่ข้าราชการ รวมทั้งหน่วยงาน และส่วนราชการต่างๆ จะได้รับทราบและมีความเข้าใจใน สาระสำคัญของการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ

1. สาเหตุที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนหรือปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ในเชิง วิชาการได้มีข้อสรุปที่อธิบายถึงสาเหตุของ การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูประบบบริหารราชการ แผ่นดินว่า เป็นผลที่เกิดมาจากความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยในเชิงโครงสร้างของสภาพแวดล้อม ทางการบริหารหลาย ๆ ประการ กล่าวคือ

- 1 การขยายตัวของกระแสโลกาภิวัตน์
- 2 สภาพการแข่งขันระหว่างประเทศ
- 3 การเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ
- 4 การขยายตัวของกระแสแนวความคิดในแบบอนุรักษ์นิยม (ความต้องการลด บทบาท และขนาดของภาครัฐ)
- 5 การเติบโตและความเข้มแข็งของภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรประชาชนสังคม ตลอดจน
- 6 การมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่มีประสิทธิภาพของรัฐบาล และ ระบบราชการเอง

2. ขอบเขตของการดำเนินการ ผลการศึกษาในเรื่องของการปฏิรูประบบบริหาร ราชการแผ่นดินของนักวิชาการในต่างประเทศหลายท่านได้บ่งชี้ให้เห็นว่า ขอบเขตและความ เคลื่อนไหวในการปฏิรูประบบบริหารราชการให้เป็นไปตามแนวทางของการบริหารราชการ แผ่นดินแนวใหม่นี้ จะมีขอบเขต ในการดำเนินการที่ครอบคลุมองค์การของรัฐทุกระดับ กล่าวคือ

มีทั้งการปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการที่ดำเนินการโดยรัฐบาล และหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดของรัฐบาลกลางอันได้แก่ กระทรวง กรมต่างๆ และการปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (รัฐบาลท้องถิ่น) อีกด้วย โดยเฉพาะในกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา กรณีดัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นของหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่น

3. การแยกบทบาทที่ชัดเจนระหว่างข้าราชการฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยต่างๆ รวมทั้งของประเทศไทยได้พัฒนามาสู่สถานการณ์ที่ได้มีการแยกบทบาทออกจากกันอย่างชัดเจนระหว่างบทบาทของข้าราชการฝ่ายการเมืองและข้าราชการฝ่ายประจำ โดยในการบริหารราชการแผ่นดิน ข้าราชการฝ่ายการเมืองจะเป็นผู้กำหนดนโยบายและวางแผนยุทธศาสตร์หลักทางการบริหารให้ข้าราชการฝ่ายประจำเป็นผู้นำนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวนี้นับเป็นปรากฏการณ์ย้อนกลับเข้าสู่แนวคิดทางการบริหารยุคดังเดิมที่ Woodrow Wilson ได้เคยเสนอให้แยกการเมืองออกจากบริหาร และ Frederic E W Tyler ที่เสนอให้มีการแยกงานของฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายมาตราฐานออกจาก การปฏิบัติงาน ที่ได้มีการนำเสนอไว้ในปี ค.ศ. 1887

4. การเพิ่มบทบาท และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนสังคมในการทำงานของภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดกลุ่มที่หลากหลายในสังคมการเมืองหรือพัฒนาเป็นสังคมการเมืองแบบ พหุนิยม ประกอบกับการเกิดความล้มเหลวและบิดเบือนของระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ได้มีผลทำให้ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมุ่งพัฒนาขึ้นเป็นกรอบในการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบกับที่ได้มีการเสนอและผลักดันให้มีการจัดવาระระบบการจัดการปกครองของประเทศไทย จึงทำให้รัฐบาลและองค์การภาครัฐของหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยต้องมีการจัดการปกครองของสังคมการเมืองเสียใหม่ ในลักษณะของปรับเปลี่ยนโครงสร้าง จัดให้มีกลไกรูปแบบใหม่ทางสังคมการเมือง รวมทั้งส่งเสริมจัดให้มีกลไเครื่องมือสำหรับปรับเปลี่ยนขยายตัวรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างภาครัฐ ตลาด (องค์กรเอกชน) และภาคประชาชนสังคมเสียใหม่ให้เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ในแนวนอน โดยมีการเปิดให้ระบบตลาด(องค์กรเอกชน) และภาคประชาชนเข้ามีบทบาทส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แทนองค์การภาครัฐมากขึ้น และมีการถ่วงดุลอำนาจ มีการตรวจสอบการทำงาน การใช้อำนาจขององค์การภาครัฐมากขึ้น

5. การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์จากการมุ่งเน้นกฎ ระเบียนมาเป็นการบริการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยทางด้านการเมือง การบริหารอันได้แก่ การมีพัฒนาการของสังคมการเมืองที่นำไปสู่การแยกบทบาทที่ชัดเจนระหว่างข้าราชการฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ และการพัฒนาระบบการจัดการปกครองตามแนวทางของรัฐพหุนิยม ได้มีผลทำให้ระบบบริหารราชการ

แผ่นดินต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการ/กระบวนการบริหารจัดการเสีย ตามกรอบแนวทางของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยจะต้องให้ความสำคัญเรื่องการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการแสดงภาระรับผิดชอบต่อสาธารณะในเชิงผลสัมฤทธิ์ อันประกอบด้วยการพัฒนาองค์กร การพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน การเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการปฏิบัติราชการ ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไปทั่วทุกสังคมการเมือง รวมทั้งประเทศไทยของเรา ดังจะเห็นได้จากข้อความที่บัญญัตไว้ในมาตรา 3/1 ของ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

6. การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลภาครัฐแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การที่รัฐบาลของประเทศไทยต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การบริหารจากรัฐบาลในรูปแบบดั้งเดิมเป็นรัฐบาลเชิงประกอบการ (Entrepreneur Government) หรือรัฐบาลที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น (Agile Government) ที่มีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ได้ส่งผลทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการภายใน โดยเฉพาะระบบการบริหารบุคคลของภาครัฐให้เป็นระบบบริหารบุคคลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมีการปรับเปลี่ยนระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นระบบที่เปิดกว้าง มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนา ชีดสมรรถนะ(Competency) การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) การจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน (Performance Based Pay) และ การส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐมีความประพฤติที่เหมาะสม มีความเป็นกลางทางการเมืองในการคุ้มครองระบบคุณธรรม มีการเสริมพลังในการบริหารกำลังคน และการเพิ่มความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายกำลังคนให้แก่ส่วนราชการที่หน่วยปฏิบัติ

7. การพัฒนาระบบงบประมาณมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การบริหารจากรัฐบาลในรูปแบบดั้งเดิม เป็นรัฐบาลเชิงประกอบการ (Entrepreneur Government) หรือรัฐบาลที่มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น (Agile Government) นอกจากจะมีผลทำให้ระบบบริหารงานบุคคลต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นระบบบริหารบุคคลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์แล้ว ในส่วนของระบบการจัดการงบประมาณ ซึ่งเป็นระบบงานที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน จึงต้องจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นการจัดการงบประมาณมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อจะได้สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานส่วนราชการสามารถตอบสนองปัญหาในเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศได้อย่างรวดเร็ว โดยจะต้องมีการเสริมพลังให้แก่ส่วนราชการหน่วยปฏิบัติ มีการพัฒนาระบวนการจัดสรรใช้จ่ายงบประมาณที่เป็นทรัพยากรของแผ่นดินให้มีความโปร่งใสและการแสดงภาระรับผิดชอบด้านผลงานอย่างเป็นรูปธรรม

8. จุดเน้น ความคาดหวัง กลยุทธ์ เครื่องมือในการดำเนินการ ผลการศึกษา
เปรียบเทียบแนวทาง กระบวนการและลักษณะสำคัญของการปฏิรูประบบบริหารราชการ
ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้มีข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางปฏิรูประบบบริหาร
ราชการว่า ปัจจุบันกระบวนการทัศน์ (กรอบการมอง แนวความคิดพื้นฐาน) ในการบริหารราชการที่
เป็นกระแสหลักและมีอิทธิพลอย่างสำคัญในการปฏิรูประบบบริหารราชการของประเทศไทย
จำแนกได้เป็นสองกระบวนการทัศน์ ได้แก่ 1) กระบวนการทัศน์การจัดการภาครัฐใหม่
(New Public Management) ที่บูรณาการหลักการและกรอบแนวทางของเศรษฐศาสตร์นิโอ
คลาสสิก และเทคโนโลยีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้าด้วยกัน และ 2) กระบวนการทัศน์การบริหาร
รูปแบบประชาธิปไตยในแนวทางใหม่ (New Democracy) ที่ได้มีการบูรณาการหลักการและ
กรอบแนวทางของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและหลักนิติธรรมเข้าด้วยกัน รายละเอียดของ
กรอบความคิดสำคัญในแต่ละกระบวนการทัศน์ มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังตารางนี้

ตาราง สาระสำคัญของแนวคิด เครื่องมือ กลไกการจัดการภาครัฐใหม่

	การบริหารงานภาครัฐใหม่ (New Public Management)		ประชาธิปไตยในแนวทางใหม่ (New Democracy)
วัตถุประสงค์	การปรับให้เข้าสู่ระบบ ตลาด (marketization)	การปรับเปลี่ยนการ ทำงานให้มีความทันสมัย (managerialization)	การทำให้มีความเป็น ประชาธิปไตย (democratization) หลักนิติธรรม (rule of law)
ค่านิยม	การแข่งขันและ ประสิทธิภาพ	ผลสัมฤทธิ์คุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่าเงิน	สิทธิและเสรีภาพ ความเสมอภาค และเที่ยงธรรม ความถูกต้อง ¹ และยุติธรรม การไม่เลือก ปฏิบัติ
องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้อง	เศรษฐศาสตร์นิโอ คลาสสิก ทฤษฎีทางเลือก สาธารณ	การบริหารจัดการ สมัยใหม่	รัฐศาสตร์และกฎหมาย มหาชน
		การบริหารแบบมุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ (การบริหารโดยยึด วัตถุประสงค์)	ชุมชนนิยม (communitarianism)
	เศรษฐศาสตร์สถาบันใหม่ (new institutional)	การบริหารเชิงกลยุทธ์	ประชาธิปไตยแบบ บริการหรือ

กลยุทธ์และเครื่องมือของ การปฏิรูป	economics) ทฤษฎีตัวการและตัวแทน (principal agency theory) เศรษฐศาสตร์ต้นทุน-ธุรกรรม (transaction cost economics)	การบริหารคุณภาพโดยรวม	(deliberative democracy) ประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy)
	การลดขนาดกำลังคน (reduction in force) และ การตัดทอนงบประมาณ (cutbacks)	การให้อิสระและความคล่องตัวทางการบริหาร (managerial flexibility waivers)	การกระจายอำนาจ
	การแปรสภาพหน่วยงานราชการให้เป็นรัฐวิสาหกิจ (corporatization)	การแยกส่วนหน่วยงาน (decoupling) และการจัดตั้งองค์การบริหารงานแบบพิเศษ (agencification)	การมีส่วนร่วมของประชาชน
	การแปรสภาพกิจการของรัฐให้เป็นเอกชน (privatization)	การจัดทำสัญญาข้อตกลงว่าด้วยผลงาน (performance agreements)	ประชาริการน์ (public hearing) ประชาราเรือ (public consultation) ประชามติ
	การทดสอบตลาด (market testing)	การเทียบเคียงผลการดำเนินงาน (benchmarking)	การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ (sunshine law)
	การคัดค้านเพื่อเปิดให้มีการแข่งขัน (contestability)	การวัดผลการดำเนินงาน (performance measurement)	
	การจ้างเหมาบริการ (contracting out)	มาตรฐานการให้บริการ ลูกค้า ผู้รับบริการ	

		(customer services standards)	
	การลดการควบคุม (deregulation)	ระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้น ผลงาน performance-based budgeting	
	การทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย (legalization)	การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (performance audit)	

สำหรับในส่วนของประเทศไทย ภายหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชนูญได้ระบุเป็นบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระบุว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จากล่าสุดได้ว่า ระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ได้เริ่มต้นปรับเปลี่ยนจากระบบบริหารราชการแผ่นดินแบบดั้งเดิม ที่เน้นการปกครอง (Government Approach) หรือมีการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจในแนวตั้ง ที่มีการมอบให้ภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง สามารถสร้างหรือกำหนดกฎเกณฑ์ ชี้นำ สั่งการ หรือเข้าแทรกแซง ทำกิจการต่างๆได้มาก และมีระบบการบริหารบุคคลและการจัดการระบบประมาณรวมศูนย์ ที่ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน อย่างมาเป็นรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางที่เรียกว่า การจัดการปกครอง (Governance Approach) อันหมายถึง มีการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาคเศรษฐกิจ(เอกชน) การเมือง (รัฐบาล) และสังคมวัฒนธรรม(ประชาสังคม) ในแนวนอนและมีความเท่าเทียมกัน เพื่อที่ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมการเมืองจะได้ร่วมมือกันพัฒนาสังคมการเมืองและอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ดังจะเห็นได้จากการระสำคัญที่กำหนดไว้กฎหมายทั้งสามฉบับ ที่ได้กำหนดให้ระบบบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ที่เน้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามแนวโน้ม มีการกระจายอำนาจให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนการประชาชน กลุ่มทางสังคม การลดบทบาทขององค์กรภาครัฐ มีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของงาน ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ มีความโปร่งใส และการมีความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ของภาครัฐ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ที่ได้มีการดำเนินการในประเทศต่างๆ

เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีหลักธรรมาภิบาลอันจะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธาและไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล จึงได้

มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี เกิดความโปร่งใส มั่นใจ และสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อประชาชน และต่อสังคม โดยการปลูกฝังให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือแนวทางบริหารตามหลักพิธาราชธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่ว่ากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดๆ ด่างก็มุ่งส่งเสริมให้คนไทยเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดีมีคุณธรรม และจริยธรรม เมื่อบุคคลในสังคมไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมแล้วก็จะเกิดเอร็ดเอเปรียบซึ่งกันและกันคำนึงถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวากพ้อง และเป็นสาเหตุหนึ่งของระบบอุปถัมภ์กับพวากพ้องตนของซึ่งไม่สามารถตัดออกไปจากสังคมไทยได้ จึงเพียงห่วงว่าเมื่อทุกคนมีสติและจิตสำนึกที่ดีมีคุณธรรม และจริยธรรมแล้วจะทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงไปได้บ้าง ซึ่งหลักพิธาราชธรรมหรือราชธรรม 10 เป็นธรรมของพระราชา กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติปฏิบัติ หรือคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง เป็นหลักธรรมสำคัญที่ให้ผู้อื่นรักใคร่พอใจ 10 อย่างหลักพิธาราชธรรมจึงเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองหรือบุคคลทั่วไปที่สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติดนได้

หลักการที่ข้าราชการเจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องมีไว้ในตัวเองนั้นคือ การมีคุณธรรม และจริยธรรม ใชศีลเป็นเครื่องมือให้เกิดสมารถ และใช้สมารถก่อให้เกิดปัญญา การเป็นผู้ให้เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อยดีงาม ทั้งกาย วาจา และจิตใจ มีการเสียสละหรือบริจาคสิ่งของต่างๆ มีความซื่อตรง คือความซื่อสัตย์ ปฏิบัติภารกิจหน้าที่โดยสุจริต มีความจริงใจ มีอัธยาศัยไมตรี อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่งในตน และในงานนั้น เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นคือการแพกิเลสตันหากให้เข้ามาครอบงำจิตใจ ระงับบัญชั้งข้มใจ รู้จักความรู้สึกผิดชอบชัวร์ โดยการใช้เมตตาธรรม คือความไม่โกรธ ไม่เบียดเบี้ยน การให้อภัยบุคคลอื่น เป็นผู้ที่มีความอดทนในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และอดทนต่อการกล่าวว่าดีเดียนของผู้อื่นและคนรอบข้าง ซึ่งจะเห็นว่าการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีนั้นกระทำได้ยากเนื่องจากสภาพแวดล้อมสิ่งจุ่งใจทั้งหลายที่อยู่รอบตัวเราเป็นตัวแปรที่สำคัญ สังคมมุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัฒนาการกว่าจิตใจ และสาเหตุของการกระทำความผิดต่างๆ นั้นเกิดจากการที่บุคคลนั้นขาดคุณธรรมหรือจริยธรรม

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแนวทางพุทธ

การบริหารตามแนวทางปรัชญาตะวันออกสำคัญมากต่อการสร้างภาวะผู้นำที่ดีดังที่พระพุทธองค์ทรงมุ่งเน้นให้ทุกคนเป็นคนดี และได้ทรงมีพุทธบัญญัติจำนวนมากโดยเฉพาะด้านพิธาราชธรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้ปกครองบริหารรัฐด้วยความถูกต้องดีงาม โดยที่คนทุกคนยอมต้องการทำงานให้สำเร็จ หากทำงานให้สำเร็จไม่ได้ การทำงานจะเต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน ทั้งกายและใจ คนที่จะสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการทำงานนั้น ควรยึดหลักธรรมะ 5 ข้อ ดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และชาย สัญญาวิวัฒน์, 2550)

1. ศรัทธา คือ การเชื่อมั่นที่ประกอบด้วยเหตุผลหรือปัญญา เราต้องศรัทธานในองค์การผู้นำ เพื่อนร่วมงาน และตัวเราเอง เมื่อเรามีศรัทธาต่อสิ่งใดแล้ว จะทำให้เรามีทักษะคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการทำงานเป็นทีม เกิดพลังในการทำงาน ร่วมแรงร่วมใจกัน การทำงานจึงมีความสุข

2. ฉันทะ คือ ความพ่อใจ ความต้องการในการทำงาน และทำให้ดียิ่งขึ้น ฉันทะจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และมีความสุข

3. วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม ความมุ่งมั่นทำงานสิ่งใดให้สำเร็จ “ไม่ยอมท้อต่ออุปสรรคใดๆ งานต่างๆ ไม่อาจสำเร็จลงได้หากปราศจากความเพียร” พระพุทธเจ้ายังเคยตรัสไว้ว่า พุทธศาสนาเป็นศาสตร์แห่งความเพียร หมายความว่า ความสำเร็จในธรรมของพุทธนั้น ต้องอาศัยความเพียรอย่างมาก

4. สมารธ คือ การตั้งใจมั่นอยู่กับสิ่งหนึ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างเดียว สมารธเกิดจากศีลหรือวินัยในตน สามารถควบคุมจิตให้นิ่งจดจ่อ กับการทำงาน สมารธจึงก่อให้เกิดสดปัญญา รู้แจ้งตามความเป็นจริง สามารถทำงานได้อย่างเฉลียวฉลาดได้

5. สันโดษ คือ ความพ่อใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ พ่อใจในสิ่งที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรง และความบริสุทธิ์ดิธรรม เมื่อมีความพ่อใจ จิตจึงสงบ เยือกเย็น และเป็นสุข

พระพรหมบันฑิต (ประยูร ร่มมุจิตโต) “ได้ให้ความชัดเจนถึงการบริหารการจัดตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเรียกว่า พุทธวิธีบริหารยึดหลักธรรมมาธิปไตยเป็นสำคัญด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้บริหารเองต้องประพฤติธรรม และใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร พุทธวิธีบริหารจึงไม่เป็นทั้งเป็นอัตตาธิปไตย ผู้บริหารที่เป็นอัตตาธิปไตยก็มักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนหรือความพ่อใจของตนเป็นที่ตั้ง โดยยึดคติว่า ถูกต้องคือถูกใจตนเอง ผู้บริหารประเภทนี้มักลงท้ายด้วยการเป็นเผด็จการ ส่วนผู้บริหารที่เป็นโลกาธิปไตยก็พยายามเอาใจทุกคนเพื่อให้ตนเองอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้ เขาพยายามทำให้ถูกใจทุกคนซึ่งก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ผู้บริหารประเภทนี้มักหนีปัญหา เมื่อมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้นภายในองค์กรก็พยายามloyด้วยหนีปัญหา ผู้บริหารที่ต้องเป็นธรรมมาธิปไตย เขายึดถือคติว่าถูกต้องไม่จำเป็นต้องถูกใจข้าพเจ้าหรือต้องถูกใจทุกคน เขายกลัตต์สินใจลงมือทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมโดยไม่พยายามloyด้วยหนีปัญหา เขายึดถือคติว่า อำนาจหน้าที่ มาพร้อมกับความรับผิดชอบ เขายอมเสียสละประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่ เพราะสละประโยชน์สุขเลิกน้อย บุคคลควรสละประโยชน์สุขเลิกน้อยเพื่อเห็นแก่ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่” (<https://www.gotoknow.org/posts/442699>)

ธรรมาริบป์โดยจึงไม่ใช่ระบบของการปกครอง แต่เป็นวิธีการปกครองที่ถือธรรมเป็นใหญ่ ธรรมาริบป์โดยใช้ได้กับการปกครองในระบบต่างๆ นั่นคือการปกครองไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ถือว่าดีแท้ยังไม่ได้ถ้าไม่เป็นธรรมาริบป์โดย แม้แต่ประชาธิบป์โดยก็อาจจะกล่าวเป็นเด็ดขาดโดยเสียงข้างมากถ้าไม่เป็นธรรมาริบป์โดย ในระบบของการปกครองที่เป็นธรรมาริบป์โดย ผู้บริหารจึงต้องอาศัยคุณธรรม และจริยธรรมเป็นเครื่องประจำใจ โดยมุ่งเน้นประโยชน์สุขส่วนรวมเป็นสำคัญ เมื่อผู้นำประพฤติธรรมสังคมส่วนรวมย่อมอยู่เป็นสุข ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “เมื่อผู้ใดข้ามฟากแม่น้ำ ถ้าโโคผู้นำผู้ดีไปตรง โโคเหล่านั้นย่อมไปตรงทั้งหมดในเมื่อโโคผู้นำผู้ดีไปตรง ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับสมดิให้เป็นผู้นำ ถ้าผู้นั้นประพฤติธรรม ประชาชนนอกนี้ย่อมประพฤติธรรมเหมือนกัน ประชาชนทั้งประเทศย่อมอยู่เป็นสุข ถ้าพระราชาทรงดำรงอยู่ในธรรม”

ผู้บริหารจัดการแนวพุทธ

ผู้บริหารจัดการที่ดี ควรจะมีธรรมะที่เอื้อต่อการทำหน้าที่นั้นๆ ดังนี้

ธรรมะสำหรับการนำ

1. ปัญญา ผู้นำจะต้องมีปัญญาที่เฉลียวฉลาด ไม่ว่าจะเป็นปัญญาจากการฟัง การคิด และ การปฏิบัติ
2. การมีพลัง ผู้นำจะต้องมีพลังในด้านต่างๆ เช่น พลังกาย พลังบัญญา
3. ทศพิธาราชธรรม คือ หลักธรรม 10 ประการสำหรับนักปกครอง ดังนี้ ทาน ศีล ปริจัค ความซื่อตรง ความอ่อนโยน สามารถสละกิเลส ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบี้ยน ความอดทน และความมั่นคงในธรรม
4. ราชสังคหตุ คือ ความสามารถประเภทต่างๆ ของผู้นำที่ดี เช่น ความฉลาดในการบำรุงผู้ใต้บังคับบัญชา ความมีวิจานนำใจ

ธรรมะสำหรับการบริหารจัดการ

1. หลักธรรมาริบป์โดยคือ การมีหลักยึดเป็นมาตรฐาน และดำเนินการตามหลักการอย่างมั่นคง
2. หลักพรหมวิหารคือ การใช้ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
3. การเลี่ยงความลำเอียงหรืออคติ
4. การเลี่ยงการทำงานที่มีโทสะ เช่น เว้นจากการควบคุมชั่วเป็นมิตร

องค์การสังคมแห่งพุทธ

องค์การแห่งพุทธจะอาศัยทั้งวัฒนธรรมพุทธและพุทธธรรม และจะเน้นหนักในด้านจิตใจมากกว่าวัตถุ อย่างไรก็ได้ องค์กรทั้งสองแบบ คือ ทางโลกและทางธรรม ต้องอาศัยกันและกัน องค์การที่ใช้ทั้งสองแนวทางจะเกิดผลดีมากกว่า การท่ององค์การใดๆ จะมีความมั่นคงได้นั่นเมื่อ ปัจจัย 7 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพของสมาชิก
2. คุณธรรมของสมาชิก
3. ความสงบสุขของสมาชิก
4. คุณภาพของผู้บริหาร
5. คุณธรรมของผู้บริหาร
6. ความสงบสุขของผู้บริหาร
7. หลักการบริหารการนำองค์การ

ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้องค์การดำเนินการอยู่เป็นเวลานาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพประสิทธิผล คุ้มค่ากับทุนทรัพย์และแรงกายแรงใจที่ลงทุน

การพัฒนาองค์การ

เมื่อองค์การมั่นคงแล้ว เราจะหยุดแค่นั้นไม่ได้ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา เรียกว่า การพัฒนาองค์การ สามารถทำได้ทั้งทางโลกและทางธรรม สำหรับการ พัฒนาทางโลกนั้นมีวิธีการทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น Reengineering, Human Resource Development หรือ Knowledge Management แต่สำหรับการพัฒนาองค์การทางธรรม (Buddhist organization development) คือ การใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์การ ดัวแปรที่จะพัฒนานั้นก็คือ องค์ประกอบหลักขององค์การนั้นเอง ได้แก่

1. สมาชิกองค์การ สมาชิกองค์การ ต้องส่งเสริมในด้านคุณภาพ คุณธรรม และความสุข ของสมาชิก

2. ผู้นำ ต้องพัฒนาเช่นเดียวกับสมาชิกนั้นก็คือ ด้านคุณภาพ คุณธรรม และความสุข
3. หลักการบริหาร หลักการบริหาร ต้องส่งเสริมหลักการบริหารจัดการที่ดี

เมื่อการพัฒนาทางโลกผสมผสานกับการพัฒนาทางธรรม ย่อมทำให้องค์การนั้น เป็นองค์การที่มีสันติภาพ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการบริหารจัดการ ตนเองได้ รักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อม และเป็นองค์การที่มีจิตวิญญาณหรือมีจิตสำนึกรุ่มชนนั้นเอง

การจัดการทรัพยากรมนุษย์แห่งพุทธ

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในทางโลกนั้น เป็นเรื่องการจัดการคนในองค์การ ซึ่งมุ่ง กิจกรรมหลัก ดังนี้ การวางแผนด้านกำลังคน การคัดเลือกบุคคลเข้าสู่องค์การ การพัฒนา

ทรัพยากรบุคคล และการรักษาคนดีมีฝีมือไว้ในองค์การ ในทางโลกมีทฤษฎีมากมายสำหรับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ถ้องค์การได้นำหลักธรรมไปใช้ควบคู่กันด้วยแล้ว องค์การนั้นจะเกิดประโยชน์สูงสุด

1. แนวทางการคัดเลือก สำหรับการคัดเลือกทางโลก กรรมการจะต้องยึดหลักคุณธรรม (Merit System) แต่ในทางศาสตร์นั้น จะต้องใช้หลักความไม่มีอดีตควบคู่กันไปด้วยนั่นคือ ไม่จำเอียงเพื่อช่องชัง หลง และกลัว พร้อมกันนั้น ผู้ที่เข้ามาเป็นกรรมการคัดเลือก ควรเป็น คนรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักความพอดี รู้จักเวลา รู้จักชุมชน และรู้จักความแตกต่างของบุคคล

2. แนวทางการพัฒนา แนวทางการพัฒนา การพัฒนาแนวพุทธจะเน้นย้ำในเรื่อง การเรียนรู้ตลอดเวลาหรือ (Life is education) ซึ่งจะกล่าวถึงในบทถัดไป

3. การเก็บรักษาคนดีไว้กับองค์การ การเก็บรักษาคนดีไว้กับองค์การ นอกจากหลักทางโลก เช่น สวัสดิการ ความสามัคคีในองค์การ ฯลฯ ที่มุ่งให้บุคลากรอยู่กับองค์การแล้ว ทางพระพุทธศาสนา มีหลักปริทานิยธรรม 7 ประการที่ส่งเสริมการรักษาคนดีไว้กับองค์การ ดังนี้ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์, มากประชุมกันพร้อมเพรียง, ไม่บัญญัติหลักใหม่ที่ขัดกับหลักเดิม, เคราะห์พนับถือผู้ใหญ่, คุ้มครองสตรี, เคราะห์สิ่งสำคัญของชาติ และคุ้มครองผู้ทรงธรรม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวพุทธ

พุทธธรรมมีแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความเชื่อที่ว่า ชีวิตคือ การศึกษา (Life is education) มีชีวิตอยู่ ก็ต้องมีการศึกษาตลอดเวลา คนทุกคนที่เกิดมาต้อง ได้รับการพัฒนา เมื่อพัฒนาแล้วจึงจะถือว่าเป็นสัดวีประเสริฐอย่างแท้จริง การพัฒนาแนว พุทธนั้นจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งคนและองค์การ บุคลากรพัฒนาเป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสุข องค์การเข้มแข็ง การพัฒนาแนวพุทธนั้นจะมุ่งพัฒนาคนแบบรวมคือ วิธี ไตรสิกขาหรือ บทเรียน 3 เรื่องที่มนุษย์ต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ดังนี้

1. ศิลสิกขา ศิลสิกขา หรือ การพัฒนาภายใน (ศิล) เป็นการเรียนรู้และฝึกทักษะเรื่อง ระเบียบวินัยของสังคม ทำให้ก้าวและพุ่งติดตามพัฒนา

2. สมารธสิกขา สมารธสิกขา หรือการพัฒนาจิต (สมารธ) เป็นการเรียนรู้และฝึกทักษะ ทางด้านจิตใจ ทำให้จิตใจพัฒนา จิตอยู่กับงาน ไม่ประมาท

3. ปัญญาสิกขาหรือการพัฒนาปัญญา สามารถทำได้โดยการคบหากับบันทิต การศึกษาหาความรู้ การคิดพิจารณา และการปฏิบัติตามความรู้ทฤษฎี

การจัดการความรู้เชิงพุทธ

การจัดการความรู้ คือ การคัดเลือกหรือสร้าง และแพร่กระจายความรู้เข้าไปในองค์การ เพื่อให้องค์การมีประสิทธิภาพ ในทางพุทธนั้น ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการความรู้แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. ความรู้ทั่วไป ความรู้ทั่วไป ครอบคลุมความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ชีวิต ธรรมชาติ

2. ความรู้สำหรับสมาชิกองค์การ ความรู้สำหรับสมาชิกองค์การ เช่น แนวทางสร้างบัญญา แนวทางสร้างความสุข และแนวทางการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

3. ความรู้สำหรับองค์การ ความรู้สำหรับองค์การ เช่น สังคหวัตถุ สารานิยธรรม พระมหาวิหาร จักรวรรดิวัตร พลศ

ขั้นตอนไปคือการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งควรประกอบไปด้วยกัลยาณมิตร และโยนิโสมนสิกา (การคิดเป็น) ทั้งสองสิ่งนี้ จะช่วยเสริมกันและกันให้การถ่ายทอดความรู้สำเร็จลุล่วงไปได้

วัฒนธรรมองค์การแนวพุทธ

วัฒนธรรมองค์การในกระแสหลัก ก็คือ วิถีของคนในองค์การนั้นๆ หากนำหัวใจกระแสหลักและธรรมะมารวมกันแล้ว จะมีสาระสังเขปดังนี้

1. ค่านิยม ค่านิยม ในกระแสหลัก คือ สิ่งที่องค์การให้ความสำคัญ เช่น นโยบายขององค์การ เมื่อร่วมกับค่านิยมแนวพุทธ จะต้องให้ความสำคัญกับหลักธรรมคำสอนด้วย เช่น สันติธรรม สามัคคี บัญญาฯ ฯลฯ

2. ประเพณี ในกระแสหลักคือ วัฒนธรรมทางปฏิบัติที่องค์การยึดถือเป็นแนวทางในทางพุทธนั้น องค์การควรสนับสนุนส่งเสริมประเพณีทางศาสนาด้วย เช่น การทำบุญ สำนักงาน การอนุญาตให้พนักงานบวชเรียน

3. บุคลากร บุคลากร ในกระแสหลัก คือ สมาชิกองค์การโดยทั่วไป สำหรับในทางพุทธนั้น บุคลากรควรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม และนำธรรมะมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เช่น คิดดี พูดดี ทำดี

4. เทคโนโลยี ในกระแสหลักนั้น แบ่งได้ 4 ประเภทคือ เทคโนโลยีทางวัดถุ เช่น คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีทางสังคม เช่น การวางแผนนโยบาย เทคโนโลยีทางจิตวิทยา เช่น ภาวะผู้นำ และเทคโนโลยีทางจิตวิญญาณ ซึ่งเทคโนโลยีข้อนี้นั้นในทางพุทธนั้นจะเรียกว่า พุทธโถโลย ได้แก่ ธรรมาดี ด้านต่างๆ ที่จะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย

5. สภาพแวดล้อม แบ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายใน เช่น การให้อภัยกัน และสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การไม่ทำร้ายผู้อื่น

การบริหารจัดการแนวพุทธเป็นพุทธวิธีแนวทางการบริหารที่ดี โดยอาศัยหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญที่ใช้ทั้งประเทศ และพระคุณ ซึ่งทำให้ได้ทั้งน้ำใจคน และงาน ธรรมาธิปไตยจึงเป็นหลักธรรมในการบริหาร ประกอบด้วย พล 4 ประการอยู่ในใจ คือ (<https://www.gotoknow.org/posts/442699>)

1. บัญญาพละ หมายถึง กำลังความรู้หรือความฉลาด กำลังแห่งความรอบรู้ เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปนักบริหารต้องทำหน้าที่บริหารตน บริหารคน และ

บริหารงาน ดังนั้นเข้าต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับตนเอง คนอื่น และงานในความรับผิดชอบนั้นคือ นักบริหารต้องมีความรู้ 3 เรื่อง ได้แก่ รู้ต้น รู้คน และรู้งาน

2. วิริยะพล หมายถึง กำลังแห่งความเพียรหรือความขยัน คนมีความขยันต้องมี กำลังใจเข้มแข็ง อาจกล่าวได้ว่า วิริยะพลก็คือกำลังใจนั้นเอง กำลังใจต้องมาคู่กับกำลังปัญญา เช่นเดียวกัน คนมีกำลังใจแต่ไม่มีกำลังปัญญาจะเป็นคนบ้าบิ่น คนมีกำลังปัญญาแต่ขาดกำลังใจจะเป็นคนขลาด คนที่มีทั้งกำลังใจและกำลังปัญญาจึงจะเป็นคนกล้าหาญ นักบริหารที่มีกำลังปัญญาแต่ขาดกำลังใจ มากถือเป็นภัยหนึ่ง เหมือนกับนักมวยชั้นเชิงที่เอาแต่ถอยตลอด ๑๒ ยก แม้ว่าคู่ต่อสู้เพลี้ยงพล้ำ เขาก็ไม่กล้าใช้หมัดเด็ดเท็จกู่ต่อสู้ คนดูเป็นนักมวยประเภทนี้ลูกเดียวฉันได ประชาชนก็เปื่องผู้บริหารที่เอาแต่หลบภัยหนีปัญหาฉันนั้น

3. อนวัชพล หมายถึง กำลังการงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหาย ได้แก่ นักบริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมัญเจ สุจริต” บุคคลควรปฏิบัติธรรม (หน้าที่) ให้สุจริต”

4. สังคหพล หมายถึง กำลังการส่งเคราะห์ หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญมากสำหรับนักบริหาร ผู้ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ถ้านักบริหารบกพร่องเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ก็จะไม่มีคนมาช่วยทำงาน เมื่อไม่มีใครช่วยทำงานเขาก็เป็นนักบริหารไม่ได้ พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ไว้เรียกว่า สังคหวัตถุ หมายถึงวิธีผูกใจคน ได้แก่ ทาน คือ การให้ ปิyyava คือ การพุดถ้อยคำไฟเราะอ่อนหวาน อัตถจริยา คือ การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือส่งเคราะห์ประชาชน และ สมานตตา คือ การวางแผนสำหรับคน

พละหรือกำลังแห่งคุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ ช่วยทำให้นักบริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ นักบริหารจะสามารถวางแผน จัดองค์กร แต่งตั้งบุคลากรอำนวยการ และควบคุมได้ดีต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริต และมนุษยสัมพันธ์ ยิ่งเขามีคุณธรรมทั้ง 4 ข้อนี้ เพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ตรงกันข้ามถ้าใครคนใดขาดคุณธรรมทั้ง 4 ประการ แม้เพียงบางข้อ เขาก็เป็นนักบริหารที่ดีไม่ได้

นักบริหารต้องเป็นคนฉลาดรอบรู้และขยันแข็ง เรื่องนี้เข้าใจได้ง่ายว่า เพราะเหตุใด คนโง่และเกียจคร้านเป็นนักบริหารเมื่อได้ก้าวไปห้องค์กรล้มจมเมื่อนั้น

กล่าวโดยสรุป นักบริหาร คือ ผู้ทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น บริหารงานด้วยธรรมาริบปไตย ที่ถือหลักการและความสำเร็จของงานเป็นใหญ่จึงเป็นผู้นำที่นั่งอยู่ในหัวใจของคนร่วมงาน ทั้งนี้เพราะนักบริหารมีธรรมเป็นพลังในการบริหาร 4 ประการคือ ปัญญาพล วิริยะ

พระ อนวัชชพล และสังคophล nักบริหารผู้มีธรรมอยู่ในหัวใจ ย่อมเป็นศูนย์รวมใจของคนร่วมงาน และสามารถจัดการให้งานในหน้าที่ลุล่วงไปด้วยดี

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับทศพิธราชธรรม

การบริหารจัดการแนวพุทธเป็นหลักที่มุ่งเน้นปรับใช้กับหลักการบริหารในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี โดยสิ่งที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารแนวพุทธเรียกว่า คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีความสำคัญ และจำเป็นที่จะทำให้สังคมทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งสามารถมองได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ หากสังคมได้ขาดคุณธรรมจริยธรรม จะทำให้การบริหารการปกครองเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมจึงมีความสำคัญต่อการบริหารบ้านเมืองตามแนวทางทศพิธราชธรรม ถ้าทำได้ดังนี้ก็จะเป็นการส่งเสริมศีลธรรมหรือส่งเสริมการกลับมาของศีลธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นการส่งเสริมการกลับมาของศีลธรรม โดยมีปรัมัตถธรรมเป็นรากฐาน (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2549))

การกระทำเช่นนี้จะเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย อันมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุข อย่างยิ่งด้วย ขอให้พิจารณาแกนให้เป็นที่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

สำหรับคำว่า “ ประมุข ” ประมุข มีพระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุข เป็นพระประมุข นี่ก็หมายความว่าเป็นผู้นำ ทำอย่างไรเสียคำว่า ประมุข นี้ ต้องแปลว่า ผู้นำ คำว่า “ ปะ ” แปลว่า หัวหน้าทั้งสิ้น “ มุข ” แปลว่า หน้า ประมุข = หน่วยออกหน้าหัวหน้าทั้งหมดทั้งสิ้น ก็คือ ลักษณะแห่งผู้นำนั้นเอง ถือเอกสารามหมายของคำว่าผู้นำให้ถูกต้อง ไม่จำเป็นจะต้องถือเป็นคำ เล่าวร่าย ซึ่งอีกความหมายหนึ่ง ผู้นำแห่งทุกราช นั้น เป็นอีกความหมายหนึ่ง เดียวันนี้นำอย่าง สัตบุรุษนำอย่างผู้มีคุณธรรมเป็นผู้นำ ประมุข...มันไม่มีทางจะเปลี่ยนอย่างอื่นได้นอกจาก แปลว่าผู้นำ

เรามีหลักเกณฑ์ว่า ระบบประชาธิปไตย มีพระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุขก็คือ มีการ เป็นผู้นำ แต่แล้วมันก็กระทบความรู้สึกอยู่อย่างหนึ่งคือว่า รัฐธรรมนูญมิได้ถาวรพระราชนิการในการเป็นผู้นำโดยประการทั้งปวง ยังคงควบคุมอยู่บ้างอย่าง แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่ สูญเสียการเป็นผู้นำเพริ่ง ว่ามีการนำได้อีกหลายทาง หลายอย่าง หลายประการ แม้ไม่มีอำนาจ ในทางการเมืองสมบูรณ์ แต่ก็มีโอกาสที่จะนำไปทางเศรษฐกิจ ในทางพัฒนา ในทางวัฒนธรรม ในทางการศึกษาฯ ฯ ซึ่งดีไปกว่าการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องหลอกลวงเรียกว่า เป็นผู้นำในทาง วิญญาณ เป็นผู้นำในทางวิญญาณ...ฟังดูให้ดีๆว่า การทำให้เกิดความถูกต้องในทางจิตใจ ใน การดำเนินชีวิตนี้ เป็นการนำในทางวิญญาณ

เราทั้งหลายสามารถที่จะถาวรโอกาส หรือทำให้เกิดโอกาส จนพระประมุขแห่งชาติ สามารถจะนำได้อย่างเต็มที่ครบถ้วน ทุกอย่างที่จะทำให้เกิดความสุขความเจริญทั้งหลาย

สามารถทำให้เกิดโอกาสแก่การนำโอกาสสนับสนุนภารกิจของรัฐบาลพิธีพระราชสมภารแห่งประเทศไทยจะได้ทรงนำได้ตามพระราชประสงค์ พระราชประสงค์ใด ๆ ล้วนแต่เป็นพระราชประสงค์ที่ดีที่สุดต้อง เราก็ถวายโอกาสแห่งการนำอันสูงสุดต้อง และเราก็ถือโอกาสประพฤติตามอย่างสูงต้องคือ ประพฤติตามพระองค์ในการบำเพ็ญพิธีธรรม

แม้ว่าทศพิธีธรรมจะมีชื่อเรียก “ ธรรมสำหรับพระราชา ” แต่ประชาชนพสกนิกรทั้งหลาย ก็สามารถนำมาเป็นหลักประพฤติปฏิบัติได้ เมื่อประพฤติตามนั้นและจะเกิดโอกาสมากมายหลากหลายในการที่พระองค์ทรงดำรงอยู่ในทศพิธีธรรม ทำให้มีทศพิธีธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองบ้านเมือง บ้านเมืองนี้เต็มไปด้วยทศพิธีธรรม ขอให้มองกันให้ดีๆว่า ทศพิธีธรรมนั้นจะสามารถคุ้มครองบ้านเมือง ป้องกันบ้านเมือง พัฒนาบ้านเมือง ในฐานะที่เป็นธรรมะที่จะช่วยได้จริง

คำว่า ธรรมะ ธรรมะ นี้แปลว่าหน้าที่ อายาสอนลูกเด็กๆ แต่เพียงว่าธรรมะนั้นคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จงสอนให้รู้ว่า พระพุทธเจ้าท่านสอนเรื่องหน้าที่ พระพุทธองค์ทรงคันப์หน้าที่ที่จะต้องทำเพื่อดับทุกข์โดยประการทั้งปวง พระธรรม คือระบบหน้าที่ทั้งหมด ทั้งในแง่ของการศึกษา การปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ พระธรรมคือผลของหน้าที่ที่ประพฤติดีแล้ว ส่วนพระสงฆ์คือผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ประสบความสำเร็จพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีอะไรนอกจากเกี่ยวกับหน้าที่ รู้เรื่องหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่

คำว่า ธรรม ธรรม มีความหมายอย่างไร หน้าที่เป็นสิ่งสูงสุด จนถึงกับพระพุทธเจ้าทุกพระองค์เคารพหน้าที่เรียกว่า เคราะห์ธรรม คือเคารพหน้าที่ของท่านกล่าวคือ ระบบการดับทุกข์ได้ อย่างไร ที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ได้ตรัสรู้นั้นท่านเคารพ

ความข้อนี้ พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสยืนยันไว้เองในเมื่อตรัสรู้แล้วใหม่ๆ ประกาศก้องว่า พระพุทธเจ้าทุกพระองค์เคารพพระธรรม ทั้งในอดีต ทั้งปัจจุบัน ทั้งในอนาคต หน้าที่คือธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่ ถ้าไม่ทำหน้าที่ก็จะไม่เป็นอะไรทั้งหมด ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ทำหน้าที่ของท่าน...ท่านก็ไม่เป็นพระพุทธเจ้าหรือแม้ที่สุดแต่มนุษย์...ถ้าไม่ทำหน้าที่ของมนุษย์ก็ไม่เป็นมนุษย์ แม้ที่สุดแต่ไก่ ถ้ามันไม่ทำหน้าที่ขันมังกี้ไม่ใช่ไก่ ทุกคนต้องทำหน้าที่ แล้วหน้าที่นั้นจะช่วยการทำหน้าที่นั้นทำให้ชีวิตครอบครองได้ ลองไม่ทำหน้าที่ มันต้องตาย พอกำหนดที่หน้าที่ก็กล้ายเป็นพระเจ้าช่วยได้ทุกอย่างทุกประการ ถ้าไม่ทำหน้าที่ไม่มีใครช่วยได้ ต่อให้พระเจ้ามาเป็นผู้ๆ ก็ไม่สามารถจะช่วยคนที่ไม่ทำหน้าที่ แต่ถ้าใครทำหน้าที่ หน้าที่ก็จะกล้ายเป็นพระเจ้าขึ้นมา ช่วยให้รอดโดยประการทั้งปวง

ธรรมะคือหน้าที่ ธรรมะคือสิ่งที่ช่วยให้รอด ธรรมะคือพระเจ้าสูงสุด ซึ่งแม้แต่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ก็เคารพธรรมะ ธรรมะคือหน้าที่ จึงถือเอาธรรมะหน้าที่หรือหน้าที่เป็นที่พึงเด็ด จะมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครบถ้วนอยู่ในคำว่า หน้าที่ นั่นเอง

ในที่นี้ ธรรมะ หมายถึง หน้าที่แห่งการปฏิบัติตามทศพิธารธรรม ซึ่งจะเป็นความถูกต้องที่สุด ปลอดภัยในการที่จะใช้คำว่า “ถูกต้อง” จะไม่ใช้คำว่า “ดี” ซึ่งกำกับ บ้าได้หรือมาได้ ถ้าใช้คำว่าถูกต้องแล้ว มันบ้าไม่ได้ มันมาไม่ได้ มันกล้ายเป็นอันตรายขึ้นมาไม่ได้ จึงขอให้ปีใหม่นี้ทำหน้าที่ของตนๆของแต่ละคนให้ถูกต้องจริงๆคนเดียว

หน้าที่ทำมาหาก莱ยชีพ ก็เป็นหน้าที่หมวดหนึ่ง หน้าที่ในการบริหารร่างกายให้เป็นอยู่ปกตินี้ก็หน้าที่หมวดหนึ่ง หน้าที่ในการดิดต่อ กับสังคม รอบด้านนี้ก็หมวดหนึ่ง อย่างน้อยก็เป็น 3 หมวดแห่งหน้าที่ทำให้มันถูกทั้งสามหมวดแห่งหน้าที่ ก็จะเป็นความปลอดภัย

แต่ในที่นี้จะยึดเอาหลักทศพิธารธรรมมาเป็นหลักของการปฏิบัติในสิ่งที่เรียกว่าหน้าที่ถ้าถือธรรมะนี้เป็นหลักแล้ว จะง่ายดายในการที่จะทำหน้าที่ทั้งปวงให้ครบถ้วน

สำหรับทศพิธารธรรมนั้น กล่าวไว้เป็นหลัก 10 ประการ เป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง ความสงบสุข สันติภาพ ความเป็นผู้เป็นอิสระเห็นอุปสรรคทุกช่อง เห็นอปปัญญาทุกอย่างทุกประการ จึงขอให้พิจารณา กันดังต่อไปนี้ คราวเดียวทั้ง 10 ประการว่า:

ข้อที่ 1. “ทาน” ทาน การให้ในที่นี้หมายถึง ให้ด้วยภานุกายนอก เป็นสิ่งของอะไรต่างๆโดยต้องมีผู้รับโดยตรง มันจึงเป็นการให้ที่เรียกว่า “ทาน” คือทาน ให้แล้วมันก็มีผล เป็นความผูกพัน เป็นการสร้างสรรค์ความสงบสุข

ข้อที่ 2. “สีลัง” สีลัง ภาวะปกติ สีลະ แปลว่า ปกติ ภาวะปกติ ไม่มีอะไรรุ่นราวยรวมทั้งการปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะเช่นนั้นด้วย นี้เรียกว่า สีลัง สีลະ

ข้อที่ 3. “ประริจาคัง” ปริจจาค คือบริจาก คือเป็นการให้ แต่เป็นการให้ในภายในทางจิตใจ ไม่ต้องมีผู้รับก็ได้ ไม่ต้องมีผู้รับก็ได้ มันต่างจากทาน : ทานให้อย่างมีผู้รับปริจจาคังให้อย่างไม่ต้องมีผู้รับ บริจากสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่ในตน อะไรที่ไม่ควรมีอยู่ในตน บริจากออกไปๆ นี้เรียกว่า ஸละสิ่งที่ไม่ต้องมีผู้รับ ไม่ข้ากับคำว่า “ทาน” ให้ซึ่งวัตถุภานุกายนอก มีผู้รับ “บริจาก” ให้ซึ่งสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่ภายในตัว ไม่ต้องมีผู้รับ

ข้อที่ 4. “อาชชะวัง” อาช่วย ความชื่อตrong ความเปิดเผย ไม่เกิดโภษเกิดภัย ไม่เกิดอันตรายใดๆ เป็นที่ไว้ใจได้ ชื่อตrongดังแต่ตนเอง คือความเป็นมนุษย์ของตนเอง และชื่อตrong ต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้อง โดยสรุปมันก็เป็นชื่อตrongต่อหน้าที่ที่จะต้องทำอีกนั่นแหละ ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้ชื่อตrong ให้เพียงพอ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์นี้เรียกว่า ความชื่อตrong

ข้อที่ 5. “มัทธะวัง” มัทava แปลว่า ความอ่อนโยน ความอ่อนโยนภานุกายนอก คือ อ่อนโยนต่อบุคคลซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เป็นการสร้างสรรค์ซึ่งความรัก ความสามัคคี นี้ก็เป็นความอ่อนโยนภานุกายนอก และความอ่อนโยนภานุกายนอกในคือ ความอ่อนโยนของจิตใจคือ จิตที่อบรมไว้ดีแล้ว มีความเหมาะสม ถูกต้องอ่อนโยน พร้อมที่จะใช้ทำหน้าที่ได้ๆ ก็ได้ เหมือนเข้าสึ่งที่อ่อนดีแล้ว จะเป็นอะไรก็ได้ จิตใจที่อ่อนโยนแล้วเหมาะสมที่จะปฏิบัติธรรมะอันสูงขึ้นไปได้ทุกอย่างทุกประการจนสำเร็จประโยชน์

ข้อที่ 6. “ ตะปัง ” ตะปะ ปกติหมายถึงวิริยะ...ความพากเพียร ความบากบั่น ความก้าวหน้า ไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่ มีคุณสมบัติเพาพลัญกิเลสและความช้าโดย ประการทั้งปวง ในที่นี้จะระบุไปยังสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาททั้ง 4 ประการ ก็ได้เป็นตะบะเพาพลัญ กิเลส

ข้อที่ 7. “ อักโภช ” อักโภช ไม่โกรธ ตัวหนังสือแปลว่า “ไม่กำเริบ” ไม่มีความกำเริบใน ภายใน คือกลุ่มอยู่ในใจ ไม่มีความกำเริบภายนอก คือประทุษร้ายบุคคลอื่น ไม่กำเริบทั้ง ภายนอก ไม่กำเริบทั้งภายนอก เรียกว่า “ อโภช ” ทุกคนก็จะรู้จักได้ง่ายไม่ต้องอธิบาย

ข้อที่ 8. “ อะวิหิงสา ” อะวิหิงสา ไม่เบียดเบี้ยน ไม่มีการกระทำอันเบียดเบี้ยน อันกระทบกระทั้งตนเองหรือผู้อื่น เบียดเบี้ยนผู้อื่นนั้นรู้จักกันดี แต่ที่เบียดเบี้ยนตนเองนั่นบางที ก็ไม่ค่อยจะรู้จัก คือถ้าเป็นการทำตนเองให้ลำบากเปล่าๆ ก็เป็นการเบียดเบี้ยนตนเอง เป็นสิ่ง ที่ไม่จำเป็นจะต้องทำ ไม่จำเป็นจะต้องการทำตนเองให้ลำบาก ถึงจะมีความลำบากก็ไม่ใช่ว่าเป็น ความลำบากที่ว่าเหลือที่จะทนทานหรือจะกระทำได้

ข้อที่ 9. “ ขันติ ” ขันติ อดทน รอได้ ค่อยได้ คำนี้บางทีก็แปลว่าความสมควร มันก็มี ความหมายเดียวกันแหลกพระ เรากลัวใจ รอได้ ค่อยได้ ก็สมควรแก่ความเป็นผู้ที่จะทำอะไรได้ สำเร็จ ถ้าไม่อดทน รอไม่ได้ ค่อยไม่ได้ก็เป็นบัด脱落เวลา ยิ่งเป็นผู้ใหญ่เท่าไรจะยิ่งต้อง อดทนเท่านั้น

อย่างเช่นใจว่าจะต้องเอาความอดทน หรือต้องอดทนนี้ไปไว้แก่ฝ่ายผู้น้อยนั้นไม่ถูก ยิ่งเป็นผู้ใหญ่...จะยิ่งต้องอดทนต่อความโง่ของผู้น้อย เพราะ ผู้น้อยเขามักจะเป็นคนโง่ เป็นคนโง่ ไม่สมประกอบหรือไม่สามารถใดๆ ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งทำให้ฝ่ายผู้ใหญ่ต้องอดทน พึงรู้ไว้ว่าความอดทนเป็นเรื่องของฝ่ายผู้ใหญ่ ไม่ใช่ฝ่ายผู้น้อย ยิ่งเป็นผู้ใหญ่มากเท่าไร ยิ่งจะต้องอดทนมากขึ้นเท่านั้น ยิ่งมีผู้อยู่ในบังคับบัญชามากเท่าไร ยิ่งจะต้องอดทนมากขึ้น เท่านั้น มีฉะนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จขอท้าทายไว้ดังนี้

ข้อสุดท้ายที่ 10. “ อะวิโรธนัง ” อวิโรธนัง แปลว่า ความไม่มีอะไรพิรุช ไม่มีอะไรวิรุช หรือพิรุช คือ ไม่ผิดไปจากแนวแห่งความถูกต้อง

คำว่า พิรุช หมายความว่า ผิดไปจากแนวแห่งความถูกต้อง ที่จะนำมาซึ่งความผิด พลาดคืออันตราย หรือทุกข์โทษโดยประการทั้งปวง

“ อะวิโรธนัง ” แปลว่า “ไม่มีอะไรที่พิรุช” คือ ผิดไปจากทางที่ควรจะเป็น คำว่า “ไม่มี อะไรมิรุชนี้” อาจจะขยายใจความออกໄປได้ ถึงตัวเป็นสัมมตตะ คือ ความถูกต้อง 10 ประการ ได้แก่ อริยมรรค มีองค์ 8 ประการ คือ ถูกต้องในความคิดความเห็น, ถูกต้องใน ความปรารถนา , ถูกต้องในการพูดจา , ถูกต้องในการทำงาน , ถูกต้องในการดำเนินชีพ , ถูกต้องในการพากเพียร , ถูกต้องในการมีสติควบคุมตัว , ถูกต้องในความมีสมารถคือจิตอัน มั่นคง และในที่สุด ก็มีความถูกต้องในเรื่องของความรู้ขั้นสุดท้าย และก็ถูกต้องในผลคือ ความหลุดพ้นจากความทุกข์อย่างถูกต้อง นี่คำว่า “ไม่มีอะไรพิรุช” คือมีความถูกต้อง

ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอย่างทุกประการ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง สมกับที่อยู่เป็นรังท้ายข้อสำคัญที่สุดมักจะรังท้ายอย่างนี้

แล้ว “ อวิโรธนะ ” ความไม่มีอะไรพิรุธนี้เป็นเรื่องปัญญา อย่าได้เข้าใจว่า ทำไมในทศพิธราชธรรมทั้ง 10 นี้ ไม่มีคำว่าปัญญา มีข้อปัญญา ปัญญาอย่างยิ่งที่ข้อสุดท้ายคือ “ อวิโรธะ ” ความไม่มีอะไรพิรุธ

เป็นอันว่าหลักสำคัญทั้งหมดมีอยู่ในทศพิธราชธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เรียกว่า “ ไตรสิกขา ” คือ ศีล สมารท ปัญญา เป็นตัวพรหมจารย์ในพระพุทธศาสนา ดังนั้น ทศพิธราชธรรมจึงประกอบอยู่ด้วยไตรสิกขาก่อนอย่างครบถ้วนบริบูรณ์

ในหมวดศีล ก็มีคำว่า ทานัง สีลัง อวิหิงสัง ในหมวดสมารท ก็มีคำว่า ปริจาัง อาชชาัง มัททะวัง ตะปัง อักโกรัง ขันติ ในหมวดปัญญา ก็มีคำว่า อะวิโรธะ... ความไม่มีอะไรพิรุธ

ขยายไปเป็นความถูกต้อง 10 ประการ แม้ว่าจะดูเป็นปัญญาริยา 3 คือ ทาน ศีล ภavana ก็ครบ แม้จะดูเป็นกุศลกรรมบท ทางกาย ทางวาจา ทางใจ ก็มีอยู่ครบ

เมื่อว่าโดยหลักธรรมหมวดที่เป็นหัวใจพระพุทธศาสนาแล้ว ก็มีกระจายออกมากได้เป็นทศพิธราชธรรม เห็นดังนี้ หวังว่าจะได้ถือเอาหลักทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมะที่กระจายขยายออกมากให้เห็นเป็นรูปชัดเจนว่า จะต้องประพฤติกระทำต่อ กันอย่างนี้เป็นประโยชน์ดุณประโยชน์ผู้อื่น เป็นประโยชน์แก่โลก สามารถสร้างสรรค์บ้านเมืองหรือโลกทั้งโลกนี้ ให้เป็นโลกที่มีความสงบสุขเป็นพำสุกโดยประการทั้งปวง ด้วยการดำเนินตนอยู่ด้วยการโดยเสด็จพระยุคลบาทในทศพิธราชธรรมเป็นการส่งเสริมให้มีการให้เมทตานิพัทธ์โดยสะดวก ทั้งในฝ่ายสมเด็จพระบรมบพิธราชสมภาร และทั้งในฝ่ายประชาชนพสกนิกรทั้งหลาย ร่วมกันทำให้ทศพิธราชธรรมแห่งไพศาลครอบคลุมบ้านเมืองทั่วประเทศ และทำให้เป็นหลัก ใช้เป็นหลักคือ เป็นหลักได้ในกิจการทุกประการ ในหน้าที่ที่จะประกอบการเลี้ยงชีวิต หน้าที่ที่จะบริหารชีวิตประจำวันให้เป็นปกติสุข หน้าที่ที่จะสัมพันธ์แก่กันให้เกิดคำว่าเป็นเพื่อน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้นทั่วทั้งบ้านทั้งเมือง ถ้าได้อาศัยหลักอันนี้แล้วก็จะเป็นไปได้โดยง่าย โดยอาศัยหลักทศพิธราชธรรมทั้ง 10 ประการ ประพฤติปฏิบัติตามนิพัทธ์โดยพระยุคลบาท สมเด็จพระบรมบพิธราชสมภาร อันเป็นประมุขของประเทศ ตามความหมายของคำว่า “ ระบบประชาชนปัจจุบัน มีพระมหาภัตตริย์เป็นประมุข ” จะเป็นไปได้สมจริงก็ เพราะว่าพสกนิกรร่วมมือ ร่วมกำลังกาย ร่วมกำลังจิตให้เกิดความเป็นไปได้ เกิดความสะดวกด้วยหรือโอกาสในการที่จะสร้างสรรค์ทศพิธราชธรรมขึ้นมาทั้งสองฝ่าย ให้ถูกฟ้าและถูกด้วย ทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง จนเต็มไปด้วยธรรมะคือ หน้าที่ที่ถูกต้องที่จะสร้างสรรค์ความสงบสุข สันติภาพ สันติสุขอันถาวร

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารภาครัฐแบบใหม่ตามแนวทางทศพิธารธรรม

หากทำความเข้าใจให้กระจงชัดจะเห็นได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมทางการบริหารตามแนวทางทศพิธารธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงจะต้องเป็นพลเมืองมืออาชีพ (Professional citizen) ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในชุมชนการเมืองที่มีความซับซ้อน และทำงานแทนประชาชนผู้ซึ่งไม่สามารถทำงานด้วยตัวเองได้ ผู้นำสาธารณะจึงเปรียบเสมือนพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเฉพาะด้านที่ได้รับความไว้วางให้ทำงานแทนผู้อื่นเช่นเดียวกับผู้พิทักษ์ทรัพย์สิน (trustees) และทำงานให้กับประชาชนหรือพลเมืองในองค์รวม (Cooper, 1991) ซึ่งคำกล่าววนี้ สะท้อนให้เห็นพื้นฐานและหลักคุณธรรมจริยธรรมของการบริหารภาครัฐแบบใหม่ตามแนวทางทศพิธารธรรม ซึ่งเน้นความดึงดูด ความซับซ้อนและความถูกต้องมาจากการบูรณาภรณ์และหลักการของแนวคิดพลเมืองประชาธิปไตย ชุมชนและประชาสังคม มนุษย์นิยมในองค์การ และรัฐประศาสนศาสตร์ยุคหลังทันสมัย Denhardt and Denhardt, (2003) ได้ขยายความและสรุปเป็นกรอบชื่อนำเชิงคุณธรรมจริยธรรมของการบริการสาธารณะแบบใหม่ดังนี้

1. มีหัวใจมุ่งรับใช้ประชาชน เพราะ พลประโยชน์สาธารณะเป็นผลลัพธ์จากการได้เดียงกันเกี่ยวกับคุณค่าหรือค่านิยมร่วม (shared values) มากกว่าเป็นการรวมตัวกันของคนที่มีผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น มาตรฐานจริยธรรมจึงเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ อาทิ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรตอบสนองเฉพาะความต้องการของลูกค้า แต่ควรเน้นการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ (trust) และความร่วมมือ (collaboration) ทั้งกับพลเมืองและระหว่าง พลเมืองด้วยกัน การส่งเสริมนบทบาทพลเมืองประชาธิปไตย การสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการจัดบริการสาธารณะในฐานการขยายบทบาทของความเป็นพลเมือง

2. มุ่งแสวงหาผลประโยชน์สาธารณะ ผู้บริหารสาธารณะต้องมีส่วนเกื้อกูลต่อการสร้างหลักการและพื้นฐานร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะ ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมของการบริหารสาธารณะของผู้นำจึงไม่ควรเน้นการหาทางแก้ปัญหาสังคมแบบรีบด่วนและผลักดันโดยทางเลือกส่วนบุคคล ควรให้ความสำคัญกับการสร้างหลักการร่วมที่ครอบคลุมทั้งร่วมผลประโยชน์และร่วมความรับผิดชอบส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาและบริหารนโยบายสาธารณะ การมีส่วนร่วมเน้นความพร้อมในด้านข้อมูลสารสนเทศ การปรึกษาหารือ และการเป็นหุ้นส่วน รวมทั้งการกระตุ้นบทบาทและความสำคัญของการได้เดียงและวิชาการ สาธารณะ (public discourse)

3. ให้คุณค่ากับภาวะพลเมือง (citizenship) มากกว่าภาระนิติประกอบการ เพราะ ผลประโยชน์สาธารณะจะมีการก้าวผ่านหน้าโดยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐและพลเมืองที่มีความผูกพัน (committed) ที่จะเกื้อกูลต่อสังคม มากกว่าการที่ผู้บริหารเล่นบทบาท ผู้ประกอบกิจการและถือว่าเงินสาธารณะ (public money) เป็นเงินของตนเอง

4. คิดเชิงยุทธศาสตร์ แต่กระทำเชิงประชาธิปไตย ทั้งนโยบายและแผนงานที่ตั้งใจตอบสนองความต้องการของสาธารณะ สามารถบรรลุความสำเร็จได้โดยอาศัยความพยายามร่วมกันและบนพื้นฐานของการบูรณาการความร่วมมือ (collaborative processes)

5. 透明นักถึงความรับผิดชอบ (accountability) เจ้าหน้าที่ของรัฐมีขอบเขตความสนใจกล่าวว่าหรือมากกว่าตลาด (market) ในกรอบคุณธรรมจริยธรรม เข้าครัวสู่ใจในกฎหมายค่านิยมชุมชน บรรทัดฐานการเมือง มาตรฐานวิชาชีพ และความสนใจของพลเมือง การสร้างพันธะผูกพันต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตยการตัดสินใจบนฐานการใช้ดุลยพินิจที่มีความรู้จากประสบการณ์ บรรทัดฐานชุมชน มาตรฐานวิชาชีพและกรอบจริยธรรม นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรับผิดชอบในการกฎหมาย การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ผลประโยชน์สาธารณะ ประเด็นจริยธรรมและวิชาชีพ

6. มุ่งรับใช้ (serve) มากกว่าการกำกับทิศทาง (steer) ภาวะผู้นำบนฐานค่านิยมและร่วมกัน (shared, value-based leadership) ในการให้ความช่วยเหลือให้ประชาชนสามารถผลักดัน กำลังและสร้างผลประโยชน์ร่วม จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ แทนที่จะ custody กำกับและควบคุมทิศทางแต่เพียงอย่างเดียว คุณธรรมจริยธรรม สำคัญกับกระบวนการร่วม ซึ่งเป็นการสร้างภาวะผู้นำหลายรูปแบบ เช่น ภาวะผู้นำบนฐานค่านิยม (value-based leadership) ภาวะผู้นำร่วม (shared leadership) และภาวะผู้นำเป็นตัวกระตุ้น (catalytic leadership) เป็นต้น ภาวะผู้นำสาธารณะควรมีการหล่อหลอมให้คิดและทำเชิงยุทธศาสตร์ มีทักษะด้านการส่งเสริม (facilitation) และการเข้าแทรกแซง (intervention) และทักษะการนำ

7. มุ่งให้คุณค่ากับประชาชน เพราะในอนาคตข้างหน้าองค์การสาธารณะและเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันจะประสบความสำเร็จ ถ้าองค์การเหล่านี้ปฏิบัติการบนฐานคุณธรรมจริยธรรมที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการร่วมมือ การสร้างภาวะผู้นำร่วม และการให้ความเคารพต่อกัน ฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้อง

จึงกล่าวได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อกลุ่มด้านของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม และอื่นๆ ก่อให้เกิดความท้าทายต่อการจัดตั้ง (establishments) ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข้อสมมติพื้นฐาน หลักการและรูปแบบความคิด หลักเหตุผลและข้อเสนอ นัยสำคัญและการอ้างอิงต่างๆ ภูมิภาคและภูมิศาสตร์ ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออกของความเป็นคน ซึ่งผู้วิจัยก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้นำที่จะนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการบริหารว่ามีความเหมาะสมสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และควรมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างไร เพราะพื้นฐานและหลักคุณธรรมจริยธรรมการบริหารภาครัฐ นักจดจำจะขึ้นอยู่กับบริบทปรัชญาวิธีคิดด้านสังคมและการเมืองที่เป็นกระแสหลัก การบริหารตามแนวทางทศพิธราชธรรมควรยึดถือเป็นสิ่งที่ดีงามและถูกต้อง เพราะรูปแบบของการปกครองใน

ทุกๆระบบของบ้านเมืองเรา สถานภาพของหลักการบริหารภาครัฐและคุณธรรมจริยธรรมที่เกี่ยวพันกันยังอยู่ในภาวะสับสน อาจจะเป็นไปได้ที่ปรากฏการณ์ความชั่วร้ายทางการบริหาร (administrative evils) ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยมานานแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้ตระหนักระดับเดียวกันนักวิชาการเองยังคิดว่าไม่ใช่ธุระของตัว ผู้ได้รับผลกระทบความชั่วร้ายคือประชาชนที่ต้องทนรับกรรมที่สร้างโดยผู้ครองอำนาจจัดต่อไป (โภวิทย์ กังสนั�ท์, 2546)

สังคมจึงถือเป็นแหล่งรวมกันของผู้คนที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างทางความคิดเป็นความแตกต่างที่สำคัญ เพราะความคิดเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำ ถ้าคิดอย่างไรการกระทำก็จะเป็นอย่างนั้นเสมอ เมื่อความคิดของคนในสังคมแตกต่างก็จะเกิดการกระทำที่แตกต่างกันอย่างหลากหลายตามไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งต่างๆ ตามมา ดังนั้นสังคมต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมความคิดและการปฏิบัติของผู้คนไม่ให้ไปคิดและกระทำการเป็นการละเมิดผู้อื่น แต่ละคนต่างยึดถือในหลักศีลธรรมและคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ และยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานแล้วสังคมก็จะอยู่เย็นเป็นสุขอย่างแท้จริง และจะยังประโภชน์สุขมาให้แก่สังคมนี้ๆตลอดไป

จะเห็นได้ว่า หลักของประชาธิปไตยนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการมีธรรมาภิบาล อันที่จริงแล้วธรรมาภิบาลคือ คุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร ความสำคัญของหลักคุณธรรมจริยธรรมทางการบริหารภาครัฐแนวใหม่ตามแนวทางทศพิธราษฎร์นั้น จะเห็นได้ว่า ผู้นำในยุคปัจจุบันนี้ถือว่าความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องสร้างองค์ความรู้ในทุกๆ ด้านให้เกิดขึ้น รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถถอดถอน ครอบครอง ครอบงำได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการมีคุณธรรมจริยธรรมทางการบริหารที่สูง ซึ่งจะต้องมองไปถึงอนาคตที่ว่า ผู้นำรุ่นใหม่จะต้องเป็นผู้ที่กล้าคิด กล้าทำ กล้านำและกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เพราะการพัฒนาชุมชนที่ถือเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ หากหากฐานมีความเข้มแข็ง ท้ายที่สุดก็จะส่งผลให้ประเทศมีความเข้มแข็ง เจริญ มั่นคง และยั่งยืนตามไปด้วย (ดร.วงศกร เจียมเพ่า, 2557) ดังนั้น การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการนำหลักศีลธรรมมาใช้ในการบริหารภาครัฐ แนวใหม่ โดยมุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน อีกทั้งต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก จึงได้มีการใช้ KPI (Key Performance Indicators) เป็นตัวชี้วัดเรื่องผลสัมฤทธิ์ (result) ที่เกิดขึ้นจากการบริหาร

เป็นที่ยอมรับกันชัดเจนอยู่แล้วว่า ศาสนามีบทบาทที่สำคัญต่อมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน โดยเน้นไปที่จิตใจของมนุษย์ บทบาทต่อการเข้าถึงจิตใจของมนุษย์อันเป็นบทบาทหลักของศาสนา ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ หลักศีลธรรมยังคงเป็นหลักการที่สำคัญของศาสนาและนับจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เพราะการจะเข้าถึงจุดหมายของชีวิตได้ ต้องปฏิบัติตามจริยธรรมทางศาสนาเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน

ศาสนาในช่วงนี้จะนำศาสนาไปสร้างความกลมกลืนกับหลักการของวิทยาศาสตร์ เพื่อทำให้คำสอนมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น อย่างก็ตามจุดหมายของชีวิตยังคงมี

ความสำคัญและศาสนายังคงมีบทบาทในการส่งเสริมและรับผิดชอบต่อการสร้างสรรค์ศิลธรรมเหตุผลของหลักศิลธรรมจะเปลี่ยนจากการความกลัวต่อผลความเจริญที่เกิดขึ้นกับตน มาเป็นเหตุผลเพื่อความรับผิดชอบต่อความสำนึกร่วมกัน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ศาสนายังคงมีบทบาทต่อสังคมในฐานะเป็นองค์กรทางสังคมที่เด่นชัดขึ้น แต่มีความเป็นอิสระศาสนายังคงมีบทบาทในฐานะเป็นองค์กรกดดันรัฐเพื่อสร้างความสมดุลย์และประโยชน์สุขแก่สังคม ในขณะเดียวกัน มีความเป็นไปได้ที่รัฐเข้ามามีบทบาททางศิลธรรมมากขึ้น ศิลธรรมจะกลายเป็นความจำเป็นส่วนหนึ่งของสังคมพร้อม ๆ กับที่รัฐจำเป็นต้องปลูกฝังศิลธรรมอย่างแน่นแฟ้นเป็นระบบและชัดเจน รัฐจะเข้ามารับผิดชอบในการดำเนินการปลูกฝังศิลธรรม และรวมทั้งศาสตร์แห่งการดำรงชีวิตโดยอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ศาสนายังคงเป็นผู้รับผิดชอบ หรือเริ่มสูญเสียบทบาทของตนเองในส่วนนี้ไป แต่หลักศิลธรรมยังคงอยู่ แต่เกิดจาก การดำเนินการของสังคมแทน

บทบาทของศาสนา เพื่อการบรรลุถึงความสมบูรณ์ในชีวิตของแต่ละปัจเจกบุคคลเอง ยังคงมีความสำคัญ ทั้งนี้ เพราะสภาพของสังคมที่ทำให้ประชาชนมีความสมบูรณ์ในเรื่องการดำรงชีพ แต่ยังขาดความสมบูรณ์ในจุดหมายของชีวิตเหตุผลที่ทำให้สามารถยืนยันได้อย่างนี้ก็ เพราะว่า แต่ละปัจเจกบุคคลที่ได้รับการอบรมทางศิลธรรมอย่างสมบูรณ์และเพียบพร้อมแล้ว แต่จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคุณค่าแห่งชีวิตของตนเองให้มีความสมบูรณ์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แตกต่างออกไป ที่รัฐไม่สามารถเข้าไปดำเนินการด้วยตนเองได้ บทบาทในส่วนนี้เอง คือ บทบาทที่ศาสนายังคงต้องดำเนินต่อไป

จากเหตุการณ์บ้านเมืองของเราที่ผ่านมา มีทั้งการซึ่งอำนาจ การใช้เลือกใช้เลือกทางการเมือง การห่วงอำนาจ การเห็นแก่พวกพ้อง การกำจัด กีดกันคู่ต่อสู้ทางการเมืองสิ่งเหล่านี้ นำมาซึ่งการทะเลาะ วิวาท การต่อสู้กัน เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจจากอีกฝ่ายหนึ่งนำมาซึ่งความเสียหายแก่บ้านเมืองเป็นระยะเวลานาน อีกทั้งเป็นบทเรียนที่เราทุกคนควรจะให้ความสำคัญ และสร้างจิตสำนึกรัก ที่ดีว่า บ้านเมืองขณะนี้ไม่ใช่ของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากแต่ทุกๆ คนที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรนี้ และทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ ต้องช่วยกันบริหาร จัดการให้เป็นไปในทางที่ดีจริงขึ้น โดยอิงหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการปกครอง ตนเอง ปกครองหมู่คณะ หรือปกครองสังคมถือว่า เป็นสิ่งดีงาม ซึ่งจะช่วยทำให้มนุษย์เราเป็นคนดี ช่วยให้มีการปกครองหมู่คณะหรือสังคมที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่บุคคลหมู่คณะ หรือสังคมเป็นส่วนรวมนั้นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ โครงสร้างที่ได้รับการกำหนดหรือรับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ใด ก็ควรจะทำหน้าที่นั้นด้วยดี โดยมีจริยธรรมในการปกครองแต่ละอย่าง เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

หากผู้ปกครองหรือผู้บริหาร สามารถปฏิบัติได้ก็จะสามารถปกครองผู้อยู่ในความปกครองได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการตามแนวทางหลักพิธีธรรมในการบริหารมาปรับใช้ในการปกครอง เพื่อให้เกิดการบริหารให้มีประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมของผู้บริหาร

หากปฏิบัติตามได้จะทำให้ผู้อยู่ในปักษ์ของเคารพนับถือ ไว้วางใจ สังคมและประเทศชาติสูงสุข สามารถพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะทศพิธราชธรรม นับเป็นคุณธรรมในการปักษ์ของที่สำคัญสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งผู้บริหารหรือผู้ปกครองสามารถนำมาปรับใช้ได้ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการปกครองตนเองได้ด้วย ส่วนข้อเสียของหลักทศพิธราชธรรม ก็คือ มีหลักธรรมทั้งหมด 10 ประการ คือ ทาน ศีล บริจาร อาชวะ มัทวะ ตະບะ อโกระ อวิหิงสา ขันติ และอวิโรธะ ซึ่งอาจจะยากที่จะปฏิบัติตามได้ทั้งหมด 10 จึงไม่ค่อยมีผู้ปกครองหรือผู้บริหารนำมาปรับใช้ จะมีแต่พระมหากษัตริย์ของไทยเราเท่านั้นที่นำมาเป็นหลักในการปกครอง อย่างไรก็ตามคนเราจะเป็นผู้ปกครองที่ดีได้ ก็ต้องเป็นพลเมืองดีมาก่อน เพราะจะช่วยให้เข้าถึงความรู้สึกนึกคิด และความต้องการที่แท้จริงเป็นอย่างดี หากทุกคนไม่ว่าจะผู้ปกครองหรือผู้อยู่ในปักษ์ของมั่นอยู่ในคุณงามความดีมีคุณธรรม และจริยธรรม ก็สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความสงบสุข ของตนเอง การปกครองผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันในสังคม และประเทศชาติ จะนั้นผู้จัดจะขอกล่าวความสำคัญของหลักในการบริหารตามแนวพุทธศาสนาสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. การบริหารตน เป็นหลักการที่ว่าผู้บริหารที่ดี ต้องสามารถบริหารควบคุมตนเองให้เสียก่อน จึงจะสามารถบริหารคนอื่นได้ดี

2. บริหารคน เมื่อผู้บริหารสามารถบริหารตนได้ดีแล้ว ก็จะพัฒนาไปสู่การบริหารบุคคล หรือผู้ใต้บังคับบัญชา

3. บริหารงาน คนกับงานเป็นสิ่งที่คู่กัน ถ้าหากบริหารสามารถจัดการกับตนเอง คนได้ดี ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารงานอย่างแน่นอน หลักธรรมสำคัญที่ผู้บริหารหรือผู้ที่เดรียมด้วย เพื่อเป็นผู้บริหารควรจะพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ พัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนางาน เพราะการพัฒนาทั้ง 3 ด้านนั้น จะสร้างความสุขให้แก่ตนเอง และสังคม ทำอย่างไรจะพัฒนาได้ทั้ง 3 ด้าน (ดร.วงศ์ เจริญเมฆ, 2556)

หลักการบริหารเมื่อเชื่อมโยงกับทศพิธราชธรรมแล้วพบว่า การบริหารภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งมีแนวทางที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และในการปฏิบัติงานนั้นไม่อาจจะมุ่งผลสัมฤทธิ์ได้ ถ้าหากผู้บริหารไม่มีความเป็นผู้บริหารที่ดีขาดทศพิธราชธรรมซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความสุข และความพึงพอใจให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพที่ถือเป็นหัวใจของผู้นำ และนักบริหารภาครัฐทุกภาคส่วนจะต้องสำนึกรู้ในหน้าที่ และให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน การบริหารภาครัฐแนวใหม่ตามแนวทางทศพิธราชธรรม มีการพัฒนามาเป็นลำดับในการใช้ทฤษฎีที่เป็นหัวใจหลักของการบริหารภาครัฐแนวใหม่ตามแนวทางทศพิธราชธรรมเป็นหลักที่สำคัญอันดับแรก สิ่งนั้นก็คือ หลักแห่งพระพุทธศาสนา เพราะหากผู้บริหารมีคุณธรรมแล้วย่อมเป็นที่ยอมรับ และนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อผู้บริหารสามารถถูกหัวใจคนได้แล้ว ก็จะทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาองค์กร จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในวัตถุประสงค์ของ

องค์กร ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีคุณธรรมที่พึงประสงค์กล่าวคือ ผู้นำจะต้องรู้จักการครองตน ครองคน ครองงาน ควบคู่กับการมีคุณธรรมตามแนวทางหลักศพิธาราชธรรมจึงเป็นเครื่องมือที่ พัฒนาองค์การไปสู่การบริหารภาครัฐแนวใหม่ ย้อมทำให้เกิดเป็นองค์การมีความรู้ ความสามารถ ใน การรักษาความสมดุลของคนในองค์การ ถ้าองค์การได้นำหลักธรรมคือ หลัก ศพิธาราชธรรมไปใช้ควบคู่กัน ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เพื่อให้การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเขต เทศบาลนครพิษณุโลก ใน การนำหลักศพิธาราชธรรม มาในการบริหารภาครัฐแนวใหม่สามารถ ขับเคลื่อนไปในแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และกระบวนการดังกล่าวสามารถ สร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นภายในชุมชน คนในชุมชนพึงตันเองได้ เกิดกระบวนการที่มุ่งไปสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุดนั้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ คือ

วรรณ ประสมสุข และนิพนธ์ กินวงศ์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หลักการบริหาร การศึกษาตามแนวทางพุทธธรรม ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหาร การศึกษามีจำนวน 21 หลักธรรมแยกตามหลักการครองตนการครองคน และการครองงาน ได้ ดังนี้การครองตน สอดคล้องกับ 19 หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยานมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรม คุ้มครองโลก 2 ธรรมทำให้งาม 2 ธรรมมีอุปการะมาก 2 กุศลมูล 3 สันโดษ 3 สุจริต 3 อธิปไตย 3 ผู้ร้าวสารธรรม 4 พระมหาวิหาร 4 สังคหะวัตถุ 4 อธิษฐานธรรม 4 เปญจธรรม พล 5 กัลยานมิตรธรรม 7 สัปปุริธรรม 7 อริยทรัพย์ 7 และ ทศพิธาราชธรรม การครองคน สอดคล้อง กับ 15 หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลป์ยานมิต ตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคุ้มครองโลก 2 ธรรมทำ ให้งาม 2 กุศลมูล 3 สุจริต 3 อธิปไตย 3 ผู้ร้าวสารธรรม 4 พระมหาวิหาร 4 สังคหะวัตถุ 4 กัลยานมิตรธรรม 7 สัปปุริธรรม 7 อปปริหนี่ธรรม 7 อริยทรัพย์ 7 และทศพิธาราชธรรม การ ครองงาน สอดคล้องกับ 10 หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยานมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้ งาม 2 ธรรมมีอุปการะมาก 2 สุจริต 3 อิทธิบາ 4 พล 5 ผู้ร้าวสารธรรม 4 สังคหะวัตถุ 4 และ สัปปุริธรรม 7 นอกจากนี้ยังพบว่ามีจำนวน 7 หลักธรรมที่สอดคล้องกับ หลักการบริหาร การศึกษาด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลป์ยาน มิตตตา โยนิโสมน สิ การ ธรรมทำให้งาม 2 สุจริต 3 ผู้ร้าวสารธรรม 4 สังคหะวัตถุ 4 และสัปปุริธรรม 7

พระจักรี บางประเสริฐ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร แนวทางศพิธาราชธรรมกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนได้ จากการศึกษาพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทางศพิธาราชธรรมกับการบริหารงาน บุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนได้ มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก 2) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนได้ มีการบริหารแนวทางศพิธาราชธรรม

โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ อวิโรมะ รองลงมาคือ ศีล และ อาชชวะ ตามลำดับ ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ทาน รองลงมาคือ ตปะ และอักโภะ ตามลำดับ 3) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงชนได้มีการบริหารงานบุคคล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ การพัฒนาบุคคล ส่วนสิ่งที่ ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การให้นักศึกษาพ้นจากการ

ภานุพล ภูษา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การ บริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัด สมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

การเปรียบเทียบทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน ที่มี เพศ อายุ อาชีพต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมแตกต่าง กัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมั่นยำสำคัญที่ ระดับ 0.05 ปัญหา เกี่ยวกับทศพิธราชธรรม กับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การให้การช่วยเหลือไม่ทั่วถึง ไม่เท่าเทียมกัน คณะกรรมการ บริหารส่วนตำบลส่งเสริม ด้านการศึกษายังไม่เพียงพอเด็ก และเยาวชนในหมู่บ้านไม่มีอุปกรณ์กีฬา ขาดการสนับสนุน สร้างและเด็กในหมู่บ้าน การบริการไม่รวดเร็วเพราะ ผู้ไปติดต่อไม่รู้วิธีดำเนินการ ไม่สนใจ ชาวบ้าน ขาดคนที่จะมาทำงานเพื่อชาวบ้าน และหมู่บ้านจริงๆ เข้าไม่ถึงปัญหา ใช้งบประมาณ ไม่ตรงกับ ความต้องการของชาวบ้านอย่างแท้จริง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การทำงานไม่ต่อเนื่องขาดการสนับสนุน ต่อล่าช้า ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทศพิธราชธรรมกับการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ควรที่จะช่วยให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ส่งเสริมด้านการศึกษาให้เพียงพอ และทั่วถึง สนับสนุน อุปกรณ์กีฬาประจำหมู่บ้านเพื่อเด็กๆ จะได้ใช้ออกกำลังกาย หากิจกรรมให้เด็กๆ ทำเพื่อจะได้ใช้ เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ห่างไกลจากยาเสพติด รวมถึงสนับสนุนให้สร้าง และเด็กมีงานทำหรือ อาชีพเสริม ควรจัดระบบเบี้ยนการดำเนินการให้เป็นระบบทึบ และให้คำแนะนำแก่ประชาชนใน ตำบลให้มากขึ้นเพื่อความสะดวกแก่ทุกๆ ฝ่าย อย่างให้คลุกคลีกับชาวบ้าน ควรเลือกคนที่ ทำงานเพื่อชาวบ้านและหมู่บ้านจริงๆ ควรเข้าไปรับรู้ปัญหาจริงๆ จากชาวบ้านเสียก่อน และค่อย ใช้งบประมาณนั้นให้ตรงตามความเป็นจริง คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน

เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติต่อบุคคลทุกๆ คนอย่างเท่าเทียมกัน ทำงานให้ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เสร็จสิ้นลุล่วงได้อย่างรวดเร็วไม่ค้างคาน และเลือกคนที่ไม่เห็นแก่พวงพ้อ แต่เห็นแก่ความสามารถ ไม่เห็นแก่หน้าใครเข้ามาทำงาน

สมบัติ สินลือนาม (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ห้องถีนตามหลักทศพิธารชธรรมและหลักการบริหารยุคโลกาภิวัตน์ ในทศนะของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กรณีศึกษาเฉพาะในเขตเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้บริหารเทศบาลตามหลักทศพิธารชธรรมและหลักการบริหารยุคโลกาภิวัตน์ ในความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และศึกษาระดับการให้ความสำคัญของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อคุณสมบัติของผู้บริหารเทศบาลตามหลักทศพิธารชธรรมเปรียบเทียบกับหลักการบริหารยุคโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างของเพศและฐานะทางการเงิน/รายได้ ไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของผู้บริหารเทศบาลทั้งสองหลักการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ส่วนอายุ การศึกษา อาชีพ และตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน และในอดีต ที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของผู้บริหารเทศบาลทั้งสองหลักการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระราชนู逼 มหาวโร (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธารชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เข wah อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตตำบลเข wah อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-45 ปี และ 46-60 ปี ทั้งสองช่วงอายุ มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย มีสถานะแต่งงาน มีอาชีพ เกษตรกร การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธารชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข wah สำเร็จ อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยรวมเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักทศพิธารชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข wah สำเร็จ อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านอวิชิชสา ด้านอวิโรมะ ด้านมัททะ ด้านอักโภะ ด้านขันติ ด้านอาชชะ ด้านตปะ ด้านปริจจาคะ ด้านทาน ด้านศีล ตามลำดับ ตามความคิดเห็นของประชาชน ประชาชนที่มี สถานะ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธารชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข wah สำเร็จ อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธารชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข wah สำเร็จ อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทศพิธารชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเข wah สำเร็จ อำเภอราษฎร์ จังหวัดร้อยเอ็ด คือ ในการให้ชีวิตดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน จะต้องมีความต้องเอื้อเพื่อแผ่นดินเพื่อนร่วมงานและประชาชน ให้กำลังใจ ให้ความรัก ให้อภัยแก่เพื่อนร่วมงาน

และประชาชน มีระเบียบวินัย ปฏิบัติงานตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ระมัดระวังควบคุมตนเอง รู้จักบริหารคน บริหารงาน ให้เกิดประสิทธิภาพ มีความประพฤติที่ดีงาม ทั้งภายใน วาจา ใจ ต้องรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วน ตนเพื่อส่วนรวม ซึ่งตรง ไม่คดโกง มีความนอบน้อม ถ่อมตน ติด ดิน เพื่อให้พื้น้องประชาชนเข้าหาได้ทุก เมื่อบริหารงานด้วยความอ่อนโยน มีอธิบายศัยที่อ่อนโยน “ไม่เหยียบชาย ไม่แข็งกระด้าง ผู้บริหารต้องมี ความพากเพียรคือ ต้องพยายามเอาชนะปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานทุกรูปแบบ บริหารงานด้วย ความสุข สงบ เยือกเย็น เห็นคน เห็นงาน เห็นบ้านเมือง บริหารงานโดยไม่ใช้อารมณ์โกรธเข้ามา ครอบจำกัดนอง ต้องไม่มีความ โกรธเกิดขึ้นในการบริหารงาน บริหารงานต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เคราะฟิกภูมาย มีความเท่าเทียมกันและความเสมอภาค ต้องไม่เบียดเบี้ยนทั้งตนเองและผู้อื่น บริหารงานด้วย ความอดทนมีขันติ และความเสียงยิ่ม เจียมตัวอยู่เสมอ เพื่อพื้น้องประชาชนจึงต้อง บริหารงาน ด้วยความอดทนต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ บริหารงานด้วยความเที่ยง ธรรม หนักแน่น ความถูกต้องโดยมีความเที่ยงธรรมเป็นหลัก บริหารงานด้วยความหนักแน่น กล้าตัดสินใจ และไม่เออนเอียงและแบ่งพระครัวแบ่งพวง

อนุภูมิ โซวเกษม (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการใช้หลัก ทคพิธราษธรรม จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อทางการใช้หลัก ทคพิธราษธรรมเพื่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลเขตพื้นที่อำเภอสองพื้น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนทั้งหมดมีความคิดเห็นต่อการศึกษาแนวทางการใช้หลักทคพิธราษธรรมเพื่อการ บริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็น ของประชาชนมีความคิดเห็นต่อทางการใช้หลักทคพิธราษธรรมเพื่อการบริหารจัดการองค์การ บริหารส่วนตำบลเขตพื้นที่อำเภอสองพื้น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ปัจจัยทางสังคมพบว่า ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการมีส่วนร่วมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักทคพิธราษธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตพื้นที่อำเภอสองพื้น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาสถานภาพสมรส ภูมิปัญญา สำคัญทางศาสนา และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีประสบการณ์กับองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การใช้หลักทคพิธราษธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอสอง พื้น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อมูล เสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำหลักทคพิธราษธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบลเขตพื้นที่อำเภอสองพื้น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านงาน การให้ ควรให้ ในสิ่งที่ควรให้ เป็นการเพื่อแผ่ให้บันและกระตุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการศึกษา ด้านศีล ความประพฤติดีงาม ผู้นำควรประพฤติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับประชาชน โดยทั่วไป และพนักงานส่วนตำบลที่ทำงานจะต้องอยู่ในศีล และต้องประพฤติดีงามในการทำงาน

ต่อเพื่อนร่วมงานจึงจะทำให้องค์การดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านปัจจุบัน การบริจาค การเสียสละเพื่อส่วนรวมในการรับภาระปฏิบัติดำเนินงานของประชาชน หมู่คณะด้วยการเสียสละอย่างแท้จริง และมีใจกว้างขวางเพื่อเป็นสาธารณะประโยชน์ ด้านอาชชวะ ความซื่อตรง มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ต่องาน ต่อบุคคลอื่น มีความภักดีต่อประเทศชาติ และตั้งอยู่ในสุจริตธรรม ด้านมัททวะ ความอ่อนโยน มีความอ่อนโยนซึ่งกันและกัน ผู้บริหารจะต้องมีความอ่อนโยนซึ่งกันและกัน ด้านตปะ ความไม่หลงหมกมุ่นในลาก ยศ สรรเสริญ ต้องทำงานให้เต็มที่มีธรรมาภิบาลเพื่อขอจัดความชั่วไม่ให้กำเริบ เป็นอำนาจ ปราบปรามจิตใจของผู้ปกครองผู้นำห้องถีนให้อยู่ในกรอบ ทำงานตามหน้าที่ให้ดีที่สุด ด้าน อักโภช ความไม่ໂกรธ การทำงานร่วมกันจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ไม่ໂกรธกับสิ่ง ยั่วยุกับสิ่งรอบข้าง ความมีความเมตตา รัก และประณดาดีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน โดยสม่ำเสมอด้วยใจบริสุทธิ์ ด้านอวิหิงสา ความไม่เบียดเบี้ยน การทำงานร่วมกันทุกคนมีหน้าที่ ที่ต้องทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกันอย่างบริสุทธิ์ใจ ความมีความกรุณา ช่วยเหลือให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานทำงานอย่างมีความสุข ด้านขันติ ความอดทน ความเมใจที่เข้มแข็งต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทุก อย่างให้ได้ สันติภาพก็จะบังเกิดขึ้น ด้านอวิโตรนะ ความรำรงรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม ยึดหลัก ความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ดำรงความยุติธรรม มีความสงบเรืองยิ่ม มีสติควบคุมรักษา ภารายาททางกาย วาจาให้เป็นสุจริต และไม่ผิดระเบียบประเพณี ตลอดจนภูมายและศีลธรรม ให้มีความดีงาม

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนา ประเทศที่จำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมของการพัฒนา “ทศพิธราชธรรม” มาปรับใช้ในการพัฒนา ประเทศในยุคปัจจุบัน อันเป็นผลมาจากการแสโลกากิริณ์ตลอดจนส่งผลให้มีการเปลี่ยน แนวคิดหลักการทำงานด้านสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของระบบการเมืองการปกครอง กฎหมาย เศรษฐกิจ รวมทั้งสังคม เพื่อส่งเสริมการกลับมาของศิลธรรม แม้ว่าทศพิธราชธรรมจะมีชื่อ เรียกว่า “ธรรมสำหรับพระราชา” แต่เมื่อนำมาเป็นหลักปฏิบัติ ทศพิธราชธรรมนั้นจะสามารถ คุ้มครองบ้านเมือง ป้องกันบ้านเมือง พัฒนาบ้านเมืองในฐานะที่เป็นธรรมาช่วยได้จริง โดยเน้น ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความสมดุล และมี ภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิตท่ามกลางกระแสโลภภาวะวัฒน์ โดยหลักธรรมหมวดที่เป็นหัวใจ พระพุทธศาสนา ก็มีการกระจายออกมากลไกเป็นหลักทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมาที่กระจาย ขยายออกมากให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนว่า จะต้องประพฤติกระทำการต่อ กันอย่างนี้เป็นประโยชน์แก่ ตน ประโยชน์แก่ผู้อื่น ประโยชน์แก่โลก สามารถสร้างสรรค์บ้านเมืองหรือโลกทั้งโลกนี้ให้เป็น โลกที่มีความสงบสุข และมีความผาสุก ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของนักบริหารภาครัฐสมัยใหม่ ที่ทุกคนจะต้องมีสิ่งนี้อยู่ภายใต้จิตใจอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้นประเด็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ในการนำหลักทศพิธราชธรรม มาใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่ เพื่อให้ผลของการศึกษา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สามารถทราบถึงการบริหารในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัด พิษณุโลก เพื่อให้หลักทศพิธราชธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานทางด้านจิตใจ เป็นหลักปฏิบัติสำหรับ กลุ่มเกเลจิตใจ เพื่อให้สามารถปรับใจให้สอดรับกับวิกฤตการณ์ต่างๆที่เข้ามาระบบท ทดสอบจิตใจ และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ไม่มีอคติ และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมที่จะ เกิดขึ้นแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขต เทศบาลนครพิษณุโลก ใน การนำหลักทศพิธราชธรรม มาใช้ในการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสังเคราะห์ มาโดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วน บุคคล

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพสมรส
- วุฒิการศึกษา
- อาชีพ
- ประสบการณ์การทำงาน
- รายได้

ตัวแปรตาม

หลักทศพิธราชธรรมในการนำไปบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คือ

- 1) ด้านทาน
- 2) ด้านศีล
- 3) ด้านปริเจ้าคະ
- 4) ด้านอาชชวะ
- 5) ด้านมัททะ
- 6) ด้านตປະ
- 7) ด้านอักໂກະ
- 8) ด้านອວິທິງສາ
- 9) ด้านຂັນຕີ
- 10) ด้านອວິໂຮນະ